

Indførsel og Omsætning af vore Kreaturer i Storbritanien.

Af Diskussionen, der knyttede sig til Docent Bruun-Pedersens Foredrag om ovenstaaende Æmne i det kgl. Landhus-holdningsselskab d. 7de November 1883 (se forrige Bind Side 705), meddeles følgende:

Konsulent Jessen havde med stor Interesse hørt Docent Bruun-Pedersens Foredrag, som gav et Billede af, hvorledes vort Kvæg behandles langs den engelske Kyst. Vi fulgte med Øjnene de Skibe, der førte vore Kreaturer bort, saa langt vi kunde, og vilde gjerne have de store Kostbarheder, vi landsatte paa den engelske Kyst, i gode Hænder; det var derfor godt, at man her hjemme blev nøje kjendt baade med Personlighederne og Forholdene derovre. Naar Taleren tog Ordet, var det ikke for at føje noget til det, som egentlig havde været Hovedgjenstanden for Foredraget, thi alle de derhen hørende Forhold vare blevne udførlig omtalte, men kun for at se paa Sagen fra et Landmandsstandpunkt, altsaa betragte Vilkaarene for Omsætningen i England. Den ærede Foredragsholder berørte i sit Foredrag et Par Punkter, som føre os ind i en lang Række af Spørgsmaal, som ere af overordentlig stor Betydning for en Omsætning derovre. Han nævnte saaledes, at i London havde de den højeste Pris paa Markedet fra Januar til April, samt at Prisen daaledede tidligere paa de nordligere Markedspladser end i London, og skjøndt Taleren naturligvis ikke tvivler om, at man har sagt saaledes i London, er han dog temmelig sikker paa, at man, naar man kommer f. Ex. til Newcastle og angaaende dette Punkt stiller Spørgsmaal til Kommissionærerne der, da faer et Svar, der stiller Newcastle i det bedste Lys; men forøvrigt er det vistnok et Forhold, der kan svinge fra Aar til Aar, og Taleren drager det ogsaa kun frem for at vise, at her vistnok er et Omraade, hvor det skorter os grumme meget paa Kjendskab til det engelske Marked. Det var derfor saare ønskeligt, om man vidste Besked om alle de indre Forhold paa dette Omraade, som vi jo ere overordentlig afhængige af, saa at vi i Forvejen kunne tage Bestemmelse, om vi ville til dette eller hint Sted med vore Kreaturer, hvoraf

vi jo aarlig udføre for store Summer til England, idet vor Udførsel af Kreaturer jo beløber sig til for over 21 Mill. Kr. om Aaret. Vi have her i Landet et meteorologisk Institut, der indsamler Vejrberetninger fra alle Verdenskanter og giver os derpaa Underretning om de forestaaende Forandringer i Atmosfæren, hvilket er til stor Nytte saavel for Skibsfarten som i mange andre Forhold; det skulde derfor synes at ligge nær, at vi ogsaa fik et Institut, der kunde følge det engelske Marked, saaledes at vi i rette Tid kunde vide Besked om, hvorledes Forholdene stille sig der. Taler man med engelske Landmænd, som ikke bo for langt fra Markederne, om disse Forhold, møder man hos dem et Kjendskab til Markedsforholdene, som er overordentlig stort; de følge Markederne med den største Opmærksomhed og indrette for en meget stor Del deres Afsætning af Kreaturer efter det Kjendskab, de saaledes have erhvervet sig. Vi staa derimod paa aldeles bar Bund; vi have ikke andet at rette os efter end Markedsberetningerne, som jo svinge i den Grad, at vi ikke rigtig kunne stole paa dem. Der er paa det engelske Marked en Mængde indre Forhold, som det er overordentlig vigtigt at kjende nærmere, nemlig hvorledes Priserne stille sig Aaret rundt, hvilke Hovedfaktorer der bestemme Priserne, og hvilke Forhold der særlig synes at føre de store Svingninger med sig. Vi trænge ligeledes til at kjende vore Kunder derovre meget nærmere, end vi gjøre, kjende de Fordringer, der stilles til de Varer, de ville købe, og for hvilke de ville give den højeste Pris. Taleren har ikke villet undlade at pege paa disse Forhold, som han troer ligge aldeles uklare for os. Interessant vilde det forøvrigt være at lære de Erfaringer at kjende, som de af de Tilstedeværende, der have afsendt Kreaturer til England, have indhøstet med Hensyn til de engelske Markedsforhold.

Docent Bruun-Pedersen antager, at nogle 1882 paa Delegeretmødet i Holstebro faldne Udtalelser angaaende den Maade, hvorpaa Undersøgelsen af de til Export bestemte Kreaturer foretoges her i Kjøbenhavn, have vakt en Del Opmærksomhed. Talerens Opmærksomhed blev henledet paa disse Udtalelser ved et i »Nationaltidende« optaget Referat af Forhandlingerne paa Mødet, og ved at forhøre sig om denne Sag fik han forskjellige Oplysninger, hvoraf det fremgik, at i det mindste nogle af de faldne Ytringer vare blevne fejl opfattede og refererede. Nu, da der foreligger en trykt officiel Beretning om Mødet og en, som det maa antages, korrekt Gjengivelse af Udtalelserne, holder han det for sin Ret som for sin Pligt, saa-

vidt han formaaer, at gjøre Rede for de paaklagede Forhold, hvortil han turde have en saa meget mere tvingende Grund, som Landhusholdningsselskabet jo fra første Begyndelse indtil nu af al Magt har søgt at værne om denne for vort Landbrug saa væsentlige Sag.

Ankerne fremkom dels fra Inspektør Buus, Rosvang, der »for flere Aar siden sendte en Flok Dyr« (Faar) »til Kjøbenhavn, som han var vis paa ikke kunde faaes udførte fra Esbjerg, da de ikke kunde passere noget Syn; de solgtes paa Trommesalen og bleve uhindret udførte til England direkte fra Kjøbenhavn«; — dels fra Proprietær Ingversen, Hegnet, der udtalte, at i Kjøbenhavn, hvor vi have vore overordnede Veterinærer, er Tilsynet lemfældigst, saa at der derfra udføres Kreaturer, som aldrig vilde blive tilladte udførte fra en jydisk Havn.

Det var altsaa meget alvorlige Anker, der rettedes mod Kontrollen her, og de faldt ikke alene tilbage paa Taleren, men ogsaa paa et Par af hans Forgængere. Taleren saa ikke rettere, end at det, da det var store Interesser, der stod paa Spil, havde været det rigtigste, om de, der mente sig at have faaet Øjnene op for, at Eftersynet ikke var, som det burde være, havde paatalt det i rette Tid og paa rette Sted, da Ingen var for god til at staa til Ansvar, og for at der kunde være gjort Ansvar gjældende. En af dem, denne Sag vedkom, var nu død, en anden var gaaet af, og Taleren stod nu tilbage som den, der havde haft Ansvaret de to sidste Aar. Til den rette Bedømmelse af Forholdet skulde Taleren nu fremkomme med nogle Oplysninger. Da han tiltraadte Pladsen, iværksatte han Eftersynet, saaledes som han blev vejledet af sin Forgænger, og han vilde konstatere, at allerede paa den Tid — altsaa 2 Aar før Ministeriet ved den sidste Instrux paabød det — blev det udført i Overensstemmelse med dennes nu gjældende Bestemmelser, idet hvert Faar blev kastet og seet efter mellem alle Klovene og i Munden, ligesom ogsaa Mund og Klove bleve efterseret paa ethvert Kreatur, forinden det afgik. Denne Fremgangsmaade har Taleren vedblivende fulgt. De Aarsberetninger, det veterinære Sundhedsraad udgiver, give Oplysninger vedrørende de ved Sundhedseftersynet paa de forskjellige Udførselssteder tilbageholdte Dyr. Herefter har der i Femaaret 1878 til 1882 været tilbageholdt:

i Kjøbenhavn	275	St. Kvæg,	342	Faar,	13	Svin
i Esbjerg	1139	—	do.	616	—	2
i Aalborg	15	—	do.	1	—	»

Fra de øvrige Udførselshavne har der ikke været anmeldt Stopninger af Dyr, men at saadanne alligevel have fundet Sted, anseer Taleren for givet. Da man nu paa det omhandlede Møde syntes at være enig om, at Eftersynet i Esbjerg er »skarpt«, og altsaa som det ønskes, skal han tillade sig at gjøre en Sammenligning imellem denne Plads og Kjøbenhavn, hvad Antallet af tilbageholdte Dyr angaaer:

Ifølge de i Tidskr. f. Landøkon. 5 R. 2 B. 4de & 5te Hefte meddelte statistiske Oplysninger er der i samme 5 Aar udført fra

Kjøbenhavn: 62706 St. Kvæg 75000 Faar

Esbjerg 95052 — — 140527 —

Forholdet imellem afskibede og tilbageholdte Dyr bliver derefter:

i Kjøbenhavn	{ Kvæg 100: 0,44 Faar 100: 0,46	{ Begge Dyrearter under Et betragtede 100: 0,45
I Esbjerg	{ Kvæg 100: 1,12 Faar 100: 0,44	{ 100: 0,74

I Aarene 1881 & 82, da jeg har havt Ansvar selv, er der udført fra

Kjøbenhavn 14,315 St. Kvæg 25,736 Faar og tilbgvt. 173 Kvæg 206 Faar
Esbjerg 49,606 — — 54,421 — — — 664 — 363 —

Forholdet mellem afskibede og tilbageviste Dyr bliver altsaa for

Kjøbenhavns Vedk.	{ Kvæg 100: 1,21 Faar 100: 0,80	{ Begge Dyrearter under Et betragtede 100: 0,95
for Esbjergs Vedk.	{ Kvæg 100: 1,34 Faar 100: 0,67	{ 100: 0,99

Der har med andre Ord i Femaaret været tilbagevist 0,29 pCt. og i det sidste Toaar 0,04 pCt. flere Dyr i Esbjerg end i Kjøbenhavn. Det maa derhos erindres, at Undersøgelsen det første Sted kan foregaa i Dyrenes rolige Tilstand i Stalde, og at i det mindste en Del af Dyrene kan iagttages 1 á 2 Dage før Udskibningen, medens vi i saa Henseende ogsaa ere langt uheldigere stillede her i Kjøbenhavn. Men Spørgsmaalet kan ogsaa betragtes fra et efter min Mening mere praktisk Standpunkt, nemlig med Hensyn til Stopning og Kondemnering af Ladninger i England.

I 1878 stoppedes saaledes »Constantin« fra Kjøbenhavn paa Grund af Mistanke om ondartet Lungesyge hos en Stud.

Det viste sig imidlertid, at den havde lidt af den almindelige Lungebetændelse, der rimeligvis var fremkaldt ved overilet Drivning, idet Indladningen, der foregik paa en Helligdag, skulde være færdig til Kl. 9 Formd. Paa given Anledning udtalte imidlertid Overinspektør Mr. Cope, der foretog Oversynet i England, at der ikke kunde lægges Eftersynet i Kjøbenhavn nogen Forsømmelse eller Fejltagelse til Last «da det var umuligt paa den Tid at opdage Sygdommen.» Endvidere er der i 1880 blevet stoppet et Par Ladninger med Faar, om hvilke skriftlige Oplysninger ikke have kunnet erholdes. Men Dyrene frigaves hurtigt.

I 1883 har der i England været stoppet Svin i forskellige Ladninger her fra Danmark paa Grund af miltbrandartet Rosen«, hvilket omsider førte til Forbudet mod den frie Indførsel af denne Dyreart, der traadte i Kraft den 22de Sept. s. A. Ingen af disse Svin kom fra det kjøbenhavnske Eftersyn. Derimod var der adskillige fra Jylland — Aalborg, Aarhus Frederikshavn, Grenaa samt Øerne. — Ved at anføre dette, vil jeg ikke hermed have mine Standsfæller paa disse Steder sigtede for Forsømmelighed, thi jeg veed af Erfaring, hvor hurtigt denne Sygdom kan bryde ud. Med ligesaa god Grund kunde man spørge, om Lovens Bud om Anmeldelse til Øvrigheden af endogsaa kun formodet smitsom Sygdom blandt Svin var efterkommet af rette Vedkommende? Thi paa samme Tid konfiskerede Kjøbenhavns Politi flere slagtede Svinekroppe, der vare indsendte til Forhandling fra Provinserne, og som frembøde umiskjendelige Tegn paa, at Dyrene havde været angrebne af nævnte Sygdom. — Jeg stiller kun disse Kjendsgjæringer overfor den skarpe Dadel, som Delegeretmødet i Holstebro netop faa Dage efter fandt det betimeligt at udtale over Eftersynet i Kjøbenhavn. Mon det skulde styrke den svage Kredit, som det ved samme Lejlighed blev hævedet, vi havde i England?

For at tage alle Forhold i Betragtning, skal jeg endnu paa Grundlag af Opgivende fra det foren. Dampskibsselsk. oplyse, at der i Aarene fra 1875 til Udgangen af Oktober d. A. har været overført fra Kjøbenhavn til Newcastle med Selskabets Skibe 660 Heste, 98080 St. Kvæg, 415 Kalve, 110,663 Faar og Lam og 16,306 Svin. Paa de i regelmæssig Fart gaaende Skibe, Constantin, Olga og Georg, der have befordret det overvejende Antal Dyr, ere der døde eller slagtede ombord 37 St. Hornkvæg, 60 Faar og 29 Svin. Landede levende, men slagtede i Sanatoriet 52 Stkr. Hornkvæg, 18 Faar og 9 Svin. Landede med mindre Beskadigelser: 2 Heste, 101 St.

Kvæg, 1 Faar og 1 Svin. Dette er vel ikke det absolut rigtige Resultat, da forskjellige Reserveskibe ogsaa have havt Tab, men det giver dog tilnærmelsesvis en Forestilling om de Vilkaar, hvorunder Dyrenes Transport over Nordsøen Aaret rundt foregaaer fra Kjøbenhavn.

Godsejer Ingerslev. Hvad de fremdragne Udtalelser angaaer, da troer Taleren, han nævner det for øvrigt kun, da Insp. Buus ikke selv er tilstede — at Insp. Buus ikke vilde have udtalt sig saaledes, naar han ikke havde været ganske sikker paa, at han havde været berettiget dertil. De absolute Tal, der angive, hvor mange Dyr der have været anholdte her, have efter Talerens Mening ikke nogen videre Betydning; man maa se, hvad der er anholdt i England, og da det nu er oplyst af den ærede Foredragsholder, at dér kun er anholdt en Ladning, fordi et Stykke Hornkvæg ved Ankomsten til England var sygt, og med Hensyn til hvilket man har Erklæring for, at det ikke kunde sees at have været sygt ved Afgangen herfra, maa man erkjende, at Tilsynet faktisk har viist sig at være tilfredsstillende. Det var efter Talerens Mening ikke værd at komme ind paa, om Tilsynet var mere eller mindre forsigtigt det ene Sted end det andet; naar de, der skulde modtage Dyrene, vare villige til at modtage dem uden Indsigelser, var der ikke Anledning til at komme nærmere ind paa dette Forhold. Forøvrigt tilhørte Spørgsmaalet om uensartet Eftersyn Fortiden, eftersom Taleren skulde huske meget fejl, om der ikke iaar var arbejdet hen til at faa ensartede Regler for Eftersynet i Ex-porthavnene bragte tilveje.

Docent Bruun-Pedersen har naturligvis ikke havt til Hensigt at drage Rigtigheden af Insp. Buus's Udtalelser i Tvivl; han har kun draget dem frem i Forbindelse med de andre Udtalelser, der ogsaa maatte gjælde det nuværende Eftersyn, som han stod til Ansvar for, fordi han mente at skyldte en afdød Kollega det, eftersom denne formentlig ikke selv i sin Embedstid havde faaet Lejlighed til at klare sin Stilling lige over for det her omhandlede Forhold.

Etatsraad Tesdorpf spurgte Foredragsholderen om, hvorledes man bedømte den danske Export som Handelsvare paa det engelske Marked.

Docent Bruun-Pedersen kunde hertil kun svare, at ifølge de Oplysninger, han havde faaet, regnedes den danske Export kun for tredie Kvalitet. Det andet fremmede Kvæg og navnlig det fra Canada Tilførte sættes over det skandinaviske.

Dr. med. Bang. Naar der udtales Frygt for, at Refe-
ratet af Forhandlingerne paa dette Møde skulde i Englænder-
nes Øjne give det Udseende af, at vi virkelig skulde have
Sygdom her, fordi der var tilbageholdt et større Antal Krea-
turer, da vil Taleren ikke undlade at pointere, at de aller-
fleste af disse Kreaturer ikke have viist Tegn til at have no-
gen smitsom Sygdom. De tilbageholdte Kreaturer have kun
været saadanne, med Hensyn til hvilke man har næret Frygt
for, at Englænderne skulde tage fejl og opfatte de smaa Læ-
sioner som smitsom Sygdom. Det drejer sig jo dør om
Mund- og Klovesyge, og den efterlader let smaa Læsioner
ved Klovene o. s. v., som jo imidlertid ogsaa kunne opstaa
paa anden Maade.

Godsejer Ingerslev havde aldrig opfattet Forholdet saa-
ledes, at de Kreaturer, der vare tilbageviste, netop vare til-
bageviste, fordi de vare virkelig syge, men fordi deres Ud-
seende var saaledes, at de maaske toge sig mindre præsentable
ud derovre og maaske frembøde Tegn, som kunde opfattes
som Tegn paa Sygdom uden dog at være det.

Professor Segelcke spurgte, om Handelen med Krea-
turer herfra ikke skete paa samme Maade som med Smør.
Tidligere gik Smørret kun til de større Havnestæder, og
skulde det videre, skete det ved Hjælp af Mellemandlere.
Nu sendes det derimod direkte til et hvilket som helst Sted,
da man har Forbindelser overalt. Docent Bruun-Pedersens
Dom om det irske Kvæg har, efter hvad Taleren har seet
deraf i England, overrasket ham meget.

Docent Bruun-Pedersen troer, at Forholdet, hvad det
første Spørgsmaal angaaer, er det, at Kvæget udelukkende
dirigeres til London, Newcastle og Leith. Hvad det irske
Kvæg angik, da var det blevet omtalt som mindre vel holdt
og mindre vel renomeret, men iøvrigt af Kvalitet, der vari-
erede fra det næsten usælgelige til en saadan, der betales
meget højt.

Konsulent Jessen. Diskussionen var nu ført over paa
et Omraade, hvor Taleren gjerne vilde have den ført. Han
havde tidligere sagt, at det var overordentlig vigtigt at vide,
hvor vort Kvæg gik hen, og han skulde da nu oplyse, at for
Londons Vedkommende solgtes en Del af vort Kvæg til Ar-
meen og til offentlige Instituter, men der gik ogsaa en me-
get stor Del, i det mindste var det Tilfældet i det Aar, Ta-
leren undersøgte Forholdene paa de engelske Markeder, til
de store Arbejderkvarterer; i det Hele taget blev det meste
af det danske Kvæg, der tilførtes Londonmarkedet, i Lon-

don. For Newcastles Vedkommende var Forholdet lidt anderledes. En Del Kreaturer brugtes vel i selve Byen, men en stor Mængde gik ind i Landet til de store Fabrikbyer. Som en Følge af dette Forhold er Newcastle et overordentlig vigtigt Marked for os. Paa dette Marked sælges ogsaa en Mængde Tyre, som gaa til London. Da Taleren gjorde sig bekendt med Markedsforholdene i Newcastle, fandt han der regelmæssig Kommissionærer fra London, som købte sortbrogede og røde Tyre, hvilke gik til Londons Pølseslagtere; disse benytte navnlig Tyrekjød, fordi det kan tage mere Til sætning, saasom Mel, til sig end andet Kjød. Hvad de skotske Markeder angaaer, da landsættes Kreaturerne i Leith og gaa derfra til Edinburgh og Glasgow, og Forholdet mellem Markederne i disse to Byer er da det, at i Edinburgh forhandles de finere og bedre Kvaliteter, medens Glasgow som en stor Fabrikby forbruger de simplere Varer; en stor Del af vort Kvæg gaaer saaledes til denne By. Fra Edinburgh gaa tillige store Drifter af dansk Kvæg til Farmerne, hvor de fedes. For 4 á 5 Aar siden angaves det saaledes, at omtrent 3 á 4 pCt. af det Kvæg, der kom til Edinburgh, gik ud til Fedning hos Farmerne.

Som allerede nævnt oftere, er det overordentlig vigtigt at vide, hvem der er vore Kunder, og hvilke Fordringer de stille, thi det kunde jo være, at der, naar man lærte dem nøjere at kjende, var en Del, man helst maatte ønske at komme bort fra. Efter Talerens Mening er dette saaledes Tilfældet for Londonermarkedernes Vedkommende, og navnlig skulde vi se at komme bort fra dem, der købe 3die og 4de Klasses Varer. Et andet Spørgsmaal, som det ogsaa er meget vanskeligt at faa løst, er Prisforholdene mellem dansk Kvæg og engelsk Kvæg. Er der ikke paa Markedet en lavere Prisskala for vort Kvæg end for det engelske Kvæg af samme Kvalitet? Taleren troer, det er saaledes, men han er ikke i Stand til at overse Forholdene saaledes, at han kan paavise Aarsagen dertil; muligvis ligger denne i den gamle Modvillie, der tidligere har været i England lige over for det fremmede Kvæg. Ganske vist kan man nu sige, at denne Modvillie er forsvunden, men da selvfølgelig Virkningen holder længere end Aarsagen, er det vistnok Eftervirkningerne af dette Forhold, vi endnu lide under. Slagterne sige nemlig altid, naar man spørger dem derom, at vort Kvæg slagtes godt, og Kommissionærerne erklære, at det er let at sælge, og hvad vil det sige andet, end at vi faa for lidt for vort Kvæg. Paa Grund af den tidligere Fedning, hvortil man nu er gaet over, er vort

Kvæg muligvis ikke mere saa fint som fordem, men det er vistnok ogsaa fordelagtigst at producere en større Masse og mindre fint Kjød end at producere fint Kjød og en mindre Mængde. Hvad der sandsynligvis ogsaa bidrager til, at der finder en lavere Prisskala Sted for vort Kvæg, er, at det er meget uensartet ligesom det irske Kvæg, om hvilket sidste, hvoraf der findes baade første og simpleste Kvalitet, Meningerne ere meget delte saa vel i England som i Skotland. Denne Uensartethed ved vort Kvæg skriver sig fra, at det dels er Affald fra Mejerierne og dels Opdræt for Kjødproduktion; men vi maa se at komme bort derfra, da den bevirker at den store Kjøber ikke vil have med os at gjøre. Disse store Slagtere, der bruge mange Kreaturer om Ugen, have ikke Tid og Lejlighed til at gaa i Enkeltheder; de købe hele Rækker af Kreaturer ad Gangen og fordrer derfor Ensartethed, naar de skulle give den højeste Pris; ere Varerne uensartede, trykke de naturligvis Prisen ned for ikke at komme til at forkjøbe sig. Som en Følge heraf ere vi for en stor Del henviste til Detailhandlerne, hvilket naturligvis heller ikke kan andet end bringe Usikkerhed tilveje i Prisforholdene. Kommissionærerne ere uskyldige i dette Forhold, de ere nødte til at rette sig efter de Priser, der sættes paa Varerne derovre. For at komme ud over det uheldige Forhold maa vi som sagt først og fremmest skaffe os et nøje Kjendskab til de engelske Markedsforhold og dernæst se at komme bort fra Afsætningen til Detailhandlerne og faa fat paa Handelen i det Store, hvad vi imidlertid ikke kunne uden at bibringe vort Kvæg større Ensartethed, hvilket selvfølgelig ikke kan ske paa anden Maade end ved at udelukke Mejeriaffaldet, hvad maaske kan være vanskeligt; men i ethvert Fald maa vi ved Studeproduktion og Fødning kunne bringe det saa vidt, at vi kunne gaa over i den større Handel, altsaa komme ud fra 3die Klasse, hvor Priserne, naar de dale, dale stærkest, og hvor de, naar der er Stigning i dem, stige langsomst. I alt, hvad Taleren har fremsat, har han naturligvis kun havt de Forhold for Øje, der vare tilstede, da han besøgte Markederne i England; han har ikke været der i de sidste Aar og veed altsaa ikke, om der er en Fremgang for vort Vedkommende, skjøndt det er der vel rimeligvis nok, men han tvivler i ethvert Fald om, at vi ere fuldstændig gaaede over i den store Handel, og hvad kan da være Grunden til, at vi ikke følge med, som vi burde. At paapege Aarsagerne dertil er vanskeligt, men det synes, som om der hos vore Producenter er en overordentlig stor Frygt for den Risiko, der lø-

bes ved at beholde Kreaturerne, til de blive værdifulde; man søger at komme af med dem saa hurtig som muligt, og derfor sende vi Kreaturer afsted, som henhøre til alle Gradationer af Fedning, hvorved Uensartetheden naturligvis forøges. Hvis de mindre Afsendere kunde samles i Foreninger, vilde det ganske sikkert bidrage en Del til at faa en bedre Kvalitet skaffet tilveje og som Følge deraf Kreaturerne bedre betalte, thi derved vilde Omkostningerne formindskes, og man vilde tillige undgaa Mellemandlerne, der ganske vist til en vis Grad kunne gjøre Nytte, men naar de optræde efter en større Maalestok kun gjøre Skade, hvad de ere nær ved at gjøre i Jylland, hvor man saa at sige ligefrem nøder Kreaturerne fra Folk, forinden Fedningen er, som den burde være, ved at sætte Skræk i dem med at sige, at Kreaturerne ville blive for dyre, naar de skulle holdes, til de blive fuldt fedede. — Til Slutning vilde Taleren rette det Spørgsmaal til Docent Bruun-Pedersen, om han ikke fra sin Rejse i England havde Erfaring for, hvorledes man dér bedømte de unge Stude paa $1\frac{1}{2}$ å 2 Aar, som nu vare komne frem her hjemme.

Docent Bruun-Pedersen kunde ikke give Oplysninger angaaende det sidste Spørgsmaal, Konsulent Jessen berørte. Hvad derimod det angik, at det danske Kvæg betaltes lavere end det engelske af samme Kvalitet, da var det vistnok sandsynligt, at noget saadant fandt Sted. I ethvert Fald seer man, at 1ste Kvalitet skotsk Kvæg stedse betales $\frac{1}{2}$ pCt højere pr. Pd. end 1ste Kvalitet engelsk.

Etatsraad Tesdorpf var Konsulent Jessen taknemmelig, fordi denne havde fremdraget Spørgsmaal, der vare af stor Betydning for det danske Jordbrug; idet vi jo næsten hver Uge afsende ca. 2000 Kreaturer til England; man kunde derfor, da der her var Tale om store Værdier, ikke noksøm arbejde sig ind i denne Sag. Taleren feder i det mindste et Par Hundrede Høveder om Aaret, og han har lært Svingningerne paa det engelske Marked at kjende; han er saaledes til en vis Tid kommen paa Markedet og havde faaet 26, 27 eller 28 Øre pr. Pund, men 14 Dage senere har han kun faaet 23 å 24 Øre pr. Pund. — Lige over for Konsulent Jessens Bemærkning om, at det vilde være heldigt, om de mindre Afsendere sluttede sig sammen i Forening for at undgaa Opkøberne, skulde han udtale, at han ikke havde nogen rigtig Tro til, at saadanne Foreninger vilde gavne synderlig; Konkurrencen i denne Retning her hjemme var meget respektabel; stundom tjente Opkøberne, men stundom tabte de ogsaa, og deres Gjennemsnitsfortjeneste var vistnok i det

Hele taget ikke større, end at man gjerne kunde unde dem den. Har man derimod et stort Antal Kreaturer og er kjendt med de engelske Markedsforhold, bør vistnok det direkte Salg foretrækkes. — Hvad selve Fedningen angaaer, da har jo Konsulent Jessen gjort opmærksom paa, at vore Kreaturer møde i England i forskjellige Modenhedsgrader, og da det, som Hr. Jessen bemærkede, bliver jo længer jo vigtigere, at Dyrene, vi sende afsted, virkelig ere fuldt tjenlige for det engelske Marked, vilde det være heldigt, om Hr. Jessen en Gang i Vinterens Løb vilde gjøre Fedningen og de øvrige Forhold, der vedkomme det engelske Marked, til Gjenstand for en grundig Behandling og Diskussion i et af Selskabets Møder.

Konsulent Jessen troede, at Frygten for Risiko vilde formindskes, og at man lettere vilde faa Folk til at sende fede Dyr afsted i det Øjeblik, de ikke bleve løbne paa Dørene af Mellemlandlerne, hvem Taleren forøvrigt ikke havde noget imod; men der var for mange af dem i mange Egne, og derfor var ogsaa deres Fortjeneste, som Etatsraad Tesdorpf sagde, kun ringe. — Med Hensyn til Etatsraad Tesdorpf's Ønske om, at Taleren skulde indlede en Diskussion om Fedning, skulde Taleren bemærke, at hvad han havde fremdraget af de engelske Markedsforhold, var hans Iagttagelser, da han rejste i England for 4—5 Aar siden; siden den Tid var meget forandret, og da han ikke var nøje kjendt med de nuværende Forhold, turde han ikke indlade sig derpaa.

Præsidenten (Prof. Jørgensen) sluttede Mødet med en Tak til Docent Bruun-Pedersen for de Meddelelser, denne havde givet; ligeledes takkede han de Herrer, der havde deltaget i Diskussionen, der imidlertid var kommen lidt for meget ind paa Betragtningen af Forhold, som vistnok helst burde gjøres til Gjenstand for en selvstændig Behandling.

Landøkonomiske Meddelelser fra forskellige Egne om Aaret 1883.

Fra Søborgegnen: Vi trænge til udvidet Rodfrugtdyrkning for at kunne skaffe billigere Vinterfoder, til bedre Kreaturracer for at kunne skaffe en fordelagtigere Anvendelse af Foderet. Alt gaaer meget langsomt, men dog er Fremgangen kjendelig; i de sidste 3—4 Aar ere Rodfrugstykke begyndte at blive mere almindelige ved de mange Smaabrug, her findes. Græsmarkens Behandling lader meget tilbage at ønske; ogsaa paa dette Omraade er dog nogen Fremgang, takket være P. Nielsens særdeles værdifulde Oplysninger, som lidt efter lidt vække Opmærksomhed. Spørgsmaalet om bedre Kvægracer staaer i Forbindelse med saa mange andre Spørgsmaal, at Udviklingen paa dette Omraade nødvendigvis maa være meget langsom; flere Ejendomme her i Egnen benytte dog efterhaanden Tillæg efter de ved Søborg Sø opstaldede hollandske Tyre, og ganske enkelte, hvor Jordbundsforholdene tillade det, søge at skaffe ren hollandsk Race tilveje. Adskillige Ejendomsbesiddere have i de senere Aar skaffet sig gode Anglertyre, og Kalve fra de Steder, hvor der lægges særlig Vægt paa godt Opdræt, ere altid i temmelig høj Pris. Nordsjællænderen holder imidlertid mere af Heste end af Køer, og nogen almindelig udbredt Sands for gode Kreaturer tør man endnu ikke sætte som Karaktermærke for Egnen. — Til en Pris af 16 Øre pr. Time for Dagleje og 18 à 19 Øre for Akkord have Arbejdere hele

Aaret igjennem været at erholde; — vanskeligt er det at faa kvindeligt Tjenestetyende, hvorimod faste Tjenestekarle til 180 Kr. om Aaret ikke ere vanskelige at erholde.

Fra Amager. Arbejderforholdene ere Landbrugets svageste Punkt, ikke fordi der egentlig er knap med Hænder her i Nærheden af Kjøbenhavn, men Styrken er upaalidelig, daarlig imod sig selv og imod dem, der skulle have med den at gjøre. Den allerværste Ulykke er dog Drikfældigheden. Hvad kan der gjøres for at hæmme Udbredelsen af et saa slemt Onde? Hvilke umaadelige Kapitaler gaa ikke spildt ved Drikkeriet? Det koster i sig selv store Summer at drikke, men hvor lider Hjemmet ikke under Ondet, hvor lide ikke Redskaber og Dyr, der betroes til beskjenkede Folk, og Helbreden nedbrydes. — Stort Nyt er her ellers ikke. Her afskibes fra Amager store Kvantiteter af Hvidkaal til Amerika, som der betales med høje Priser, efter hvad jeg kan skjønne over 30 Øre pr. Hoved. Vi faa 9 à 10 Øre og opnaa derved 7 à 900 Kr. pr. Td. Land; men Hvidkaalen fordrer ogsaa Gjødning, som Amageren siger, paa begge Sider; her gives ikke sjældent 50 à 60 Læs pr. Td. Land, og jo mere, jo bedre.

Fra Taastrupeøgnen. Her skeer ikke mange Ejen-
domshandeler, og de i saa Fald betalte Priser vise ingen Tilbagegang i den Tillid, man endnu nærer til Landbrugets Produktionsevne. Denne maa ogsaa siges at være temmelig sikker for denne Egnns Vedkommende med frodig Jordbund, gammel Gjødningskraft, gammel Velstand og let Adgang til Omsætning af Produkter; man har fra gammel Tid af været fortrolig med et respektabelt Husdyrhold og ret rigelig Fodring. Behandlingen af Jorden er i den sidste Menneskealder gaaet stærkt fremad; Jorden bliver kjendelig renere, skjøndt der skal lang Tid til at udslette Aarhundreders Synder, — og Dyrkningen af Rodfrugter breder sig stadig mere, om end langt fra i det Forhold, i hvilket den var ønskelig; men gaa vi her end noget langsomt frem og føle os forsigtig

for, om vi have fast Grund under Fødderne, saa spændes paa den anden Side derved heller ikke Landbrugets pekuniære Kraft saa stærkt, at simple Aar let kunne ryste Grundvolden.

Fra Egnen ved Lejre. De Ejendomshandeler, som ere foregaaede, have nogenlunde holdt sig til det foregaaende Aars Priser, men vise dog en synkende Tendents, navnlig ved Ulyst til at købe. Forpagtningsafgifterne ere ikke blevne lavere; men et meget stort Antal ældre Forpagtere ere dog villige til at afstaa deres Forretninger imod at faa deres Værdier godtgjorte til tidssvarende Pris, og Grunden hertil maa ikke alene søges i det stedse mørkere Syn paa den amerikanske Konkurrance, men navnlig i det Savn, som maa siges mest at hæmme Avlsbrugets Udvikling, nemlig Arbejdskraftens Upaalidelighed for Tyendets Vedkommende, og at de bedre Kræfter mere og mere søge Byerne og opgive det stadigere Landarbejde. Enkelte Steder have Forpagtere af større Gaarde maattet bygge Boliger for gifte Arbejdere, for derved at sikre sig en vistnok dyr, men dog langt paalideligere Arbejdskraft end det nuværende Tyendehold. Slige Bygninger, indrettede efter Nutidens Fordringer, ere imidlertid dyre og forøge ikke ubetydelig Driftsomkostningerne. Om Tyendeforholdet vil jeg kun sige, at Karle og Piger ere traadte i Trækfuglenes Sted; men medens disse sidste dog udføre deres Stedforandringer paa en bestemt og konservativ Maade, have de første valgt den ubestemte, men desto radikalere Maade at skifte Opholdssted paa. Her har været Tale om Anlæg af en Sukkerfabrik ved Holbæk. Dette kunde nu være meget godt, men det første og vigtigste er dog — skaf os paalidelig og tilstrækkelig Arbejdskraft —, saa vil Foderroen maaske være os fuldt saa tjenlig som en Overproduktion af Sukker.

Fra Odsherred. Hvad der aldeles bestemt trykker Udviklingen og Fremskridtet i Landbruget for Tiden, er de Vanskeligheder, som Overgangen fra Jordkulturarbejderne til Produktionen gennem Husdyrene

volder den ældre Slægt (og altfor mange af dens Sønner), som endnu staaer ved Roret, og som er ude af Stand til at forandre Kursen. Landbruget savner ikke de villige Hænder, der til Dato have tjent det saa godt, men disse alene formaa ikke at føre Landbruget udover Tidens Vanskeligheder. Det, der trænges til, er større Indsigt, flere Kundskaber, med eet Ord: Intelligents. Men Landbrugets store Flertal har med en Almueskole fra 1814 ingen store Udsigter i saa Henseende. Arbejderforholdene have ingen Vanskeligheder frembudt. I Høst var Daglønnen maaske lidt højere end sædvanlig, men forøvrigt ere Lønningsforholdene de samme. Dermed være dog ikke sagt, at Alt er, som det bør være. Paa ingen Maade! De mange Familiefædre, der som Husmænd med Gjæld paa Lodden eller Indsiddere ere henviste til at leve af Daglønnen i Landbruget, leve ofte under Kaar saa indskrænkede og trange, at det maa vække alvorlig Bekymring for Fremtiden, og for det unge Tyendes Vedkommende danne Smugkroer overalt Tilflugtssteder, der true med at blive en ligefrem Landeplage.

Fra Samsø. Det væsentligste Savn, som har hæmmet Landbrugsvirksomheden her hidtil, vil forhaabentlig til Efteraaret være afhjulpet ved en større Havn, hvor Skibene, navnlig paa Routen Kallundborg—Aarhus, daglig kunne lægge til, og vil der sandsynligvis herved ogsaa komme bedre Forbindelser med andre Steder. Iøvrigt befinder Agerbruget sig her, som oftest navnlig paa de mindre Gaarde, i en noget trykket Stilling paa Grund af de lave Kornpriser og Overgangen fra Rovdrift til en mere hensigtssvarende Drift. Her fodres i det Hele taget langt bedre end tidligere; Produkterne af Mælkerierne ere ogsaa meget forbedrede, men heri er der dog ogsaa meget at indhente endnu. Om Sommerstaldfodring, som for Køernes Vedkommende adskillige Steder bliver brugt her, er til Fordel for Mælkeriprodukternes Finhed, bliver et Spørgsmaal. Interessen er vakt for at plante paa udsatte Steder til Læ og ved Veje og andre Steder til Nytte og Skjønhed.

Fra Vestsjælland. Manglerne ere: For lidt Roeavl, for daarlige Kreaturer, og som Følge deraf for lidt og for værdiløs Gjødning. Saalænge Roeavlen ikke bliver mere almindelig, og saa godt som et helt Nummer paa Lodden bliver behandlet og gjødet godt og drevet med Rodfrugter, og saalænge det ikke staaer aldeles klart for Landmanden, at gode, trivelige, forædlede Kreaturer, hvad enten de skulle bruges til at producere Mælk eller Kjød, fodrede rigelig med Rodfrugter, og et vel sammensat Kraftfoder og den deraf følgende kraftige Gjødning ere aldeles nødvendige Betingelser for at faa Agerbruget i den rette Gænge, saalænge vil Agerbruget Aar for Aar gaa tilbage. Der mangler hos de Fleste den aldeles nødvendige Bevægelighed til at benytte sig af Konkjunkturerne, at gjøre Husdyrholdet saa alsidigt som muligt; til den ene Tid af Aaret at have gode Kreaturer af mindre Vægt for Kjøbenhavns Marked, til en anden Tid at have de vægtige Kreaturer for det engelske Marked. Noget lignende gjælder om Svinene; her maa man forstaa at bedømme Dyrene, skyde de utrivelige, tynde Dyr ud, der koste mest til Forbruget i Kjøbenhavn, og fortsætte Fedningen af de trivelige, gode Svin til Hamburg Marked og saavidt muligt have disse fuldfedede paa de Tider af Aaret, der atter og atter vise sig at komme igjen med de gode Priser. Det er ogsaa aldeles utvivlsomt, at Opdrætning af gode, store Kalve af en trivelig og forædlet Race indtil $\frac{3}{4}$ à $1\frac{1}{2}$ Aars Alderen først med Mejeriaffald og Linkager og siden med Rodfrugter istedetfor Mælken, er en udmærket god Forretning, hvor Mælken bliver paalidelig bedre betalt end ved Svinefedning, og man faaer mere og bedre Gjødning, og saadanne unge Dyr ere jo en Vare, der altid bliver godt betalt; men Drivfjedren er jo dør igjen Roer og atter Roer, og den nødvendige Betingelse er, at der haves paalidelige Tillægsdyr og en skarp Bedømmelse af de unge Dyr, saa at ingen Fedning af utrivelige Dyr fortsættes. De dygtige Folk stræbe fremad, skaffe sig god Saasæd og godt Frø fra de paalidelige Handelshuse, sørge for at lægge Jorden ud i god Kraft og at bringe Sæd og Frø i Jorden i passende Dybde, udvide Roearalerne, sørge for at faa Tillægs-

dyr af paalidelige Stammer, kort sagt bruge de gode Anvisninger, som Landbrugsliteraturen stadig bringer frem, og de, der ikke læse, se med Interesse hen til de større Gaarde, hvor Agerbruget drives intensivt; men Mængden staaer stille og bliver i den gamle Slendrian, og spørger man saa Folk: hvorfor gjøre I ikke saadan, saa faaer man stadig de samme Svar: Hvor skulle vi faa Penge fra? Der fordres altfor meget Forskud, og hvor skulde vi faa alt det gjort? Men der vil snart komme en Tid, hvor det vil hedde enten—eller, enten gaa fra Gaarden eller ogsaa følge med; thi de Unge, der tage fat, faa stadig mere og mere at forrente i Ejendommen.

Fra Sydsjælland. For Vordingborg-Egnens Vedkommende maa Aaret henregnes til de daarligere. En ret god Høst af Vintersæd, hvoraf dog Rugen led betydelig Skade under Indhøstningen, en nogenlunde god Bygafgrøde, en slet Havre-, Ærte- og Bønehøst og en maadelig Afgrøde af Blandsæd kan naturligvis ikke godt taale at indtræffe sammen med saa lave Kornpriser som iaar, uden at virke højst trykkende paa Landbruget. Og naar tillige Smørpriserne kun ere jævne, medens baade Svine- og Oste-Priser ere flove, saa bliver ej heller Mejeriudbyttet i Stand til i nogen væsentlig Grad at bøde paa det daarlige Aar. Skjøndt man som Følge af dette kan sige, at Forholdene ere temmelig trykkede, saa har der dog næsten ingen Ejendomshandler fundet Sted her paa Egnen. Nogen egentlig Dalen i Priserne er vistnok ikke indtraadt, men det er et stort Spørgsmaal, om disse ved en ædruelig Beregning over Agerbrugets Rentabilitet ikke ere betydelig højere end de burde være. Paa adskillige Steder langs Kysterne lides der iaar betydelige Tab paa Grund af Højvande, der den 4.—5. Decbr. indtraadte saa stærkt, som det her ikke mindes at have været siden 1863. Der er derfor ingen Tvivl om, at det vilde være gavnligt, at der anlagdes Diger paa adskillige Steder, men da der ikke er videre Udsigt til, at dette lader sig realisere, saa lader denne Ulempe ved Kystens Agerbrug sig ikke afhjælpe. Naar man seer, hvor udmærket Dæmningsarbejde, der anlagdes i For-

bindelse med Borremosekanalens Regulering, har staaet sin Prøve og derved befriet meget store og gode Arealer for Oversvømmelse, saa skue de, som se deres Jorder oversvømmede, med endnu større Længsel hen til den Tid, da en Forbedring i saa Henseende kan indtræde.

Fra Nordfalster. Fælles-Mejerierne ere vel ikke mere nye, men de udbrede sig i en forbausende Grad; her ere Byer med to saadanne, og med Konkurrancen stige Priserne, saa at nu næsten enhver mindre Jordbruger sælger sin Mælk, og Mejeristens Vogn holder daglig udenfor hans Dør og henter den. — En anden Foranstaltning, som for Tiden sætter Gemytterne her paa Egnen, og da over hele Falster, i megen Bevægelse, er Anlægget af Andels-Roesukkerfabrikken ved Nykjøbing. Den vil jo sikkert efterhaanden vinde Udbredelse, især da nu foreløbig kan antages Roearealer uden at der behøves at tage Andele.

Fra Østfalster. I sin Almindelighed vinder Sandsen for bedre Husdyrhold kun ringe Indgang. De enkelte, som ere med her, fremvise ganske fortrinlige Resultater. Saaledes blev paa et Landmandsmøde i Nykjøbing i December Maaned meddelt nedennævnte fortrinlige Resultater af Mejeriet paa nogle mindre Gaarde.

Udbytte pr. Ko

Hos en Gaardmand fra Elkenøre 6677 Pd. Mælk, 213 Pd. Smør, Is- og Vandmejeri og 3 Kr. under Top,	—	177.2	—
Hos en Gaardmand fra Elkenøre 6046 Is- og Vandmejeri og 4 Kr. under Top,	—	216	—
Hos en Gaardmand fra Tunnerup 6227 8 Kr. under Top,	—	207	—
Hos en Gaardmand fra Egeløv 5787 1 Kr. 4 Øre Netto,	—	168.3	—
Hos en Gaardmand fra Tunnerup 5227 1 Kr. 5 Øre Netto.	—		—

Samtidig opgives det bedste Mælkeudbytte for de større Gaarde at være 5468 Pd. Mælk og 199.5 Pd. Smør ved Centrifuge. Dette er jo Vidnesbyrd om, at de smaa Gaarde ere naaede højt, men desværre, er Listen end ikke sluttet med ovennævnte, saa kan den dog ikke blive saa grumme meget længere. Enkelte af disse Gaardejere have fodret stærkt, endog meget stærkt og ere i det Hele taget med paa alle Omraader, føre smukke Bedrifter og — tjene Penge. Sukkerroesagen har jo i det sidste Halvaar vakt grumme megen Bevægelse her paa Egnen og er det staaende Samtaleemne ved alle mulige Sammenkomstr. Det erkjendes jo overalt, at med de senere Aars lave Kornpriser ere kun faa Avlsbrug rentable, og at der maa slaaes ind paa noget Nyt. Men Udviklingen af Husdyrholdet gaaer overmaade langsomt, og Bonden i sin Almindelighed tør ikke eller tager i hvert Fald ikke fat der. Ved Sukkerroedyrkning kan han formentlig lettere komme til Penge, og de glimrende Beretninger fra Standsfæller paa Lolland ægge jo ogsaa. Men nogen egentlig Forstaaelse af Spørgsmaalet findes kun undtagelsesvis; kun de Færreste kunne klare det, Andelssystem eller ikke Andelssystem, saa den saa ofte priste opdragende Indflydelse ved Sukkerroekulturen vil faa adskilligt at udrette. Forhaabentlig vil den gjøre sig gjældende, naar Grundvolden for Sukkerroedyrkingen er god, og naar det efterhaanden viser sig, at de Anstrængelser, der gjøres, betaales ved god Roepris, saa der bliver Raad til at arbejde Jorden fremad.

Fra Vestlolland. Der føles i mange Tilfælde en vis Ængstelse hos Landmanden, der holder ham tilbage fra at foretage større og mere bekostelige Grundforbedringer osv., og denne Ængstelse er let forklarlig, idet de allerfleste yngre Landmænd have kjøbt forholdsvis dyrt uden i mange Tilfælde at have tilstrækkelig Kapital at købe for og altsaa heller ikke have den fornødne Driftskapital. De lave Priser paa Landbrugets Frembringelser, stigende Lønninger osv. kunne i mange Tilfælde gjøre en, om end beklagelig, Forsigtighed nødvendig, idet det fulde Udbytte ikke paa denne Maade vil

kunne naaes. Af nyere Kornvarieteteter er der sidste Efteraar indført noget Bestehorns Rug, der altsaa først til kommende Efteraar vil vise, om den holder, hvad den lover. Saaesæden renses og sorteres nu langt omhyggeligere end for faa Aar siden, ligesom der jævnlig skiftes Saasæd. Hvad Græsmarkerne angaaer, saa tages der nu ikke det Hensyn til hjemmeavlet Frø som tidligere, da man var glad ved at kunne købe sit Frø hos en paa Egnen boende Mand, som man vidste havde avlet saadant. Nu vil man i Regelen have Garanti for Frøets Godhed, hvilket ogsaa finder et Udtryk deri, at mange Kjøbmænd omkring i Provinserne avertere kun at føre »undersøgt« Frø; om denne Undersøgelse imidlertid altid er i Landmandens Favør, skal jeg lade være usagt. Man har ogsaa i de senere Aar optaget mange flere Frøsorter i Blandingen til Græs- og Kløvermarken end tidligere. Ved Anlægget af Nakskov Sukkerfabrik har Roedyrkningen paa Vestlolland faaet et betydeligt Opsving; baade større og mindre Jordbrugere, der ligge nogenlunde bekvemt for Fabrikken eller en af dens Saftstationer, dyrke ikke ubetydelige Arealer med Sukkerroer, der drevne paa rette Maade ved Siden af et forøgøt Kvæghold og i Forbindelse med Fødning sikkert ville bidrage meget til Landbrugets Fremme og forøge Egnens Velstand. Som en nødvendig Følge af Sukkerroedyrkningen er der indført en Del nye Redskaber, hvoraf de fleste dog særlig finde direkte Anvendelse til selve Sukkerroedyrkningen; dog vil Benyttelsen af »Grubberen« nok vise en heldig Indflydelse ogsaa paa de andre Afgrøder. Radsaaning vinder mere og mere Indgang, idet Fabrikken med stor Beredvillighed udlaaner sine Maskiner til Saaning ogsaa af Sæd hos Roedyrkerne. Der drænes stadig om end ikke efter saa stor en Maalestok som tidligere; men mange Steder er dette Arbejde jo ogsaa alt fuldført. — Vi have stadig stor Vanskelighed ved at skaffe den fornødne Arbejdskraft tilveje, hvortil vel Roedyrkningen i de senere Aar bidrager Sit, da mange Arbejdere her finde stadig Beskjæftigelse. Mange Folk udvandre til Amerika saavel Karle og Piger som Husmandsfamilier. I de sidste Aar har en betydelig Del

svenske Piger været benyttede i Roemarken, men hvorvidt denne Arbejdshjælp vil være af blivende Varighed, er vist tvivlsomt, da det Aar for Aar viser sig mere og mere vanskeligt at skaffe disse Piger, der desværre vistnok mange Steder heller ikke blive behandlede, som de skulde og burde, saa de ikke forsøge deres Lykke her i Landet mere end een Gang.

Fra Midtfyen. Forholdene ere ved det nuværende Driftsystem saadanne, at naar en Gaard paa 100 Td. Land er 100,000 Kr. værd med Bygninger, Besætning og Inventarium, saa ere Bygningerne 30,000 Kr. værd, Besætningen 10,000 Kr. og Inventariet til Driften 5000 Kr., ialt 45,000 Kr., hvorved altsaa saadan Jord til Taxt 16 å 18 kun har en Værdi af 550 Kr. pr. Td. Ld. Lønnen til en Karl var i 1865 her paa Egnen 130 Kr., i 1874 170 å 180 Kr. og nu 200 Kr.; altsaa en Forøgelse af Pengelønnen med 35 og 54 pCt. sammenlignet med 1865, medens det samtidig, hvad der er det Værste, er blevet langt vanskeligere at faa gode og paalidelige Folk. Landmandens Produktion er ikke stegen i Pris i dette Tidsrum, naar undtages fineste Smør og Fedekøer eller Stude. 1 Td. Ld. at dyrke med Roer tager efter min Erfaring omtrent 47 Arbejdsdage af 1 Mand, hvoraf dog nogle kunne være endog Børn medens 1 Td. Ld. med Korn tager højst 11 Arbejdsdage. Naar hertil kommer, at enhver Driftsforandring koster Penge og medfører forøget Risiko, synes mig at Tiderne nærmest pege paa et godt Husdyrhold med saa stor Rodfrugtdyrkning, som dertil er nødvendigt, men egentlig ikke paa intensivere Driftsystemer som Landmændenes Opgaver. — Et synes mig sikkert, og dette er, at skal det danske Landbrug undgaa slemme Kriser i Fremtiden, vil den største Forsigtighed, Omsigt, Arbejdsomhed og Tarvelighed blandt Landmændene være nødvendig. Med Hensyn til Hesteopdræt og Tillæg føles Savnet af Enighed om Principperne for Avlen, idet Nogle holde paa rene Racer og da navnlig Landracen, medens navnlig mange større Jordbrugere synes at foretrække Kryds-

ningsavl med oldenborgske Hopper o. s. v. Vel holde Gaardmændene paa Landracen; men her findes faa virkelig gode Hingste af ublandet Landrace, ligesom dennes Forbedring vanskeliggjøres ved en ofte mangelfuld Behandling af Føl og Plage. Vel giver Hestetillæg en god Indtægt, men den maatte kunne blive meget bedre, naar Avlen lededes efter fastere Principper, og Opdrættet behandledes mere rationelt. Med Køerne er der ikke saa megen Fare for Krydsning; men Gaardmændene ere ofte ikke tilstrækkelig omhyggelige ved Valget af Bedækningstyre, ligesom ogsaa her Ungkvægets Behandling ofte er meget mangelfuld.

Jeg veed nok, at man ofte i Sukkerroedyrkning og Fodring med Roeaffald seer den bedste Hjælp mod en Landbrugskrise, overalt hvor der findes en Sukkerfabrik, som vil købe Røer; men det ligger nu engang ikke for den fynske Gaardmand at fede Køer, ligesom Egnens Kvægrace ikke egner sig dertil, og det vil derfor let gaa saaledes, at Roerne produceres og sælges, medens Fedningen og dermed Gjødningen udebliver, hvorved selvfølgelig den nu som oftest temmelig udpinte Jord vil blive rent ødelagt. Hvad Mejeriet for de mindre Jordbrugere angaaer, synes det nu, som om Fællesmejerierne aldeles vinde Pladsen. I og for sig kan der vist heller ikke indvendes noget herimod, naar blot Landmændene, istedetfor at de nu bortgive megen skummet Mælk til Smaafolk, dog idetmindste vilde sælge god Mælk til disse, til samme Priser som Fællesmejerierne betale.

Fyens Stifts patriotiske Selskab har iværksat en Præmiering af hele Kvæghold paa Fyen, hvilket vistnok vil være til megen Gavn. Der er ialt meldt 19 Besætninger, som konkurrere i to Hold; et for større og et for mindre Besætninger.

Fra Horsenseggen. Den almindelige Stemning her paa Egnen er, at de 3 sidste Aar have været ugunstige m. H. t. Avlen, og af disse igjen særlig det sidste. Dette har nemlig givet i Fyld omtrent den mindste Høst, man mindes, og i Kjærneudbytte ikke lidet under Middelhøst og af

simpel Kvalitet, hvortil jo saa kommer, at Priserne paa Kornet ere lave i Forhold til de Udgifter, som Landmanden nu omstunder sidder for. Det er altsaa tydeligt, at de Landbrug, der føres paa den gammeldags Maade, baserede paa at tage deres Hovedindtægt ved Kornsalg, ere særlig uheldig stillede i disse Tider. Og der er desværre en Mængde af Landbrug, der stadig bruge den nævnte Fremgangsmaade. Men saa er der jo ogsaa Flertallet af Landbrug — Flertallet ville vi haabe, men jeg er dog ikke vis derpaa —, der have forandret Princip, saadanne der, saa at sige, intet Korn sælge, men tage saa godt som hele Indtægten igjennem Kreaturholdet; disse Landbrug kunne — saa skulde man synes — ikke have særlig Grund til at klage over slette Tider, thi Prisen paa de forskjellige dyriske Produkter har i de senere Aar jo ingenlunde været lav. — Og dog, jeg troer forøvrigt, at Klagen over slette Tider er lige saa stor hos Besidderen af den sidstnævnte Slags Landbrug som hos de førstnævnte, og hvori ligger saa det? Ja, vi ere nu engang blevne saa indvante med at besvare dette Spørgsmaal paa den Maade: Grunden dertil er at søge i, at der holdes for simple, for lidt ensidig udviklede Kreaturer eller saadanne Dyr, som ikke i det ydede Produkt ere istand til at dække det anvendte Kraftfoder; — og jeg skal saa villig indrømme, at Svaret er rigtigt, naar Hovedvægten ikke lægges paa Ensidigheden, men paa Dyrets Evne til i det Hele taget at være stofproducerende; men jeg maa ved Siden deraf tillige tage det Forbehold, at den dyriske Produktion — om end ikke saa hurtig eller i saa høj en Grad — ogsaa kan blive lønnende for Agerdyrkeren, der benytter forholdsvis simple Kreaturer, hvis han forstaaer at drage sig den dyriske Produktions Biprodukt: Gjødningen til fuld Nytte. — Her er ganske vist et svagt, et meget svagt Punkt i Maaden, hvorpaa det danske Landbrug føres for Tiden, og derfor fortjene ogsaa de Mænd vor Tak, der have fremdraget Betydningen og Vigtigheden af Opsamlingen og Opbevaringen af Staldgjødningen. Der syndes saa meget paa dette Punkt, at naar blot Hovedfejlene kunne rettes, vil der indvindes betydelig

i Indtægt, især i de Landbrug, der fodre stærkt. Men det maa da tillige erindres, at er den Sætning rigtig, at det for Brugeren af det kultiverede Landbrug gjælder om at erhverve sig Gjødningen (Plante-Raastoffet) saa billig som muligt, saa er det ikke mindre rigtigt, at han ogsaa har den Opgave at skulle omdanne dette Raastof til saa værdifulde eller kostbare Afgrøder som muligt. Derved og ogsaa først derved bliver det muligt for den Landmand, der staaer tilbage i Dygtighed som Kreaturholder, at vinde med og at erhverve sig den Indtægt af sit Landbrug, Nutiden fordrer. Forholdet er i den Henseende jo ganske som ved enhver anden Fabrikation. En Fabrikant har sin Force i at indkjøbe sine Raamaterialer billig, og han kan derfor vinde Fordeel ved at lave forholdsvist billige Stoffer, medens en anden, der ikke forstaaer at løse den førstnævnte Opgave, nødvendigvis maa kunne lave dyrere Stoffer, hvis han skal kunne finde sin Virksomhed lønnende. Og ligesom det i Fabrikverdenen vistnok i Almindelighed gaar saaledes, at det efterhaanden bliver vanskeligere og vanskeligere at forskaffe sig Raastoffet billig paa Grund af Konkurrencen, saaledes bliver ogsaa Gjødningen Tid efter anden dyrere for Landmanden, thi Midlet, han skal anvende for at frembringe den billig, den ensidige Udvikling af Kreaturerne, kan kun anvendes til en vis Grænse og bliver, naar den bliver almindelig eller skal anvendes af alle, for kostbar, thi Eensidigheden kan jo dog kun opretholdes ved at tære paa Alsidigheden. Men naar det saaledes er nødvendigt, at vi bringe mere ud af vor Gjødning end hidtil, saa er det ogsaa klart, at vi ikke kunne nøjes med at dyrke Afgrøder, der ikke give os større Indtægt, mangen en Gang vel endogsaa mindre Indtægt end den, vi havde af dem for 20—30 Aar siden, og lige saa lidt kunne vi nøjes med at bruge det samme Agerdyrknings-system, som vore Bedsteforældre gjorde, da de sad for ganske anderledes smaa Udgifter, end vi gjøre. — Til at gjøre saa gennemgribende Forandringer behøves der jo imidlertid baade Pengekapital, Kundskabskapital, udholdende Arbejdsomhed og en fast Villie — alt sammen Ting hvorpaa det desværre

saa ofte skorter hos vor Tids forvænte Landmænd, og der behøves derfor hos vore Ledere stor Tænksomhed til at give de rette Raad og til at finde de rette Midler til at lette Overgangen. At denne ikke vil blive let, og at den ikke vil kunne kommes over, uden at mangen en Landmand gaar i Hundene, troer jeg, uden at jeg derfor vil have Ord for at se paa det danske Landbrugs Fremtid med et misanthropisk Blik.

Fra Hadsherred. Jernbaneanlægget gennem Hadsning Herred til Aarhus nærmer sig nu sin Fuldendelse, og mange Spekulationer ere i Virksomhed for at nytte Banen paa bedste Maade. Hads Herreds Banen, som den kaldes, skal være den eneste lokale Bane her i Landet, der betales kontant; man havde ventet lidt Knaphed paa Penge i Anledning af denne Million, som skal udredes til nævnte Bane, men skjøndt nu vistnok alle Aktierne ere indbetalte, mærker man endnu intet dertil; det forstaaer sig, Efterveerne kunne blive slemme nok. I Mejerierne trænge Centrifugerne mere og mere ind trods enkelte Lægers forunderlige Modstand mod samme. I en Bladpolemik, som en Læge i Aarhus førte med et Par Landmænd, bebudede Lægen store forøgede Fattigbyrder ved Indførelsen af Centrifugerne, og da han blev mindet om, at den centrifugerede Mælk som Næringsmiddel kun burde sammenlignes med skummet Mælk efter andre Systemer, svarede han ligefrem, at han havde Lov til at sammenligne den centrifugerede Mælk med hvad han vilde, selv med nymalket Mælk. Paa saadanne Argumenter have Landmændene selvfølgelig intet at tilføje, thi Manden forlanger intet og behøver intet Svar, da han selvfølgelig aldrig vil indrømme efter det Standpunkt, han har indtaget, at den centrifugerede Mælk netop paa Grund af dens Magerhed er et overordentligt billigt og dog fortrinligt Næringsmiddel. Landmændene kunne naturligvis nok forstaa, at den ikke kan erstatte Moder-mælken til Pattebørn eller nyfødte Dyr, og derfor anvender man den heller ikke til saadanne. Foreningen til Indkjøb af kontrollerede Foderstoffer i Hads Herred trives fortrinlig; alle Foderstoffer, der forhandles her,

blive undersøgte hos Stein. Alle Egnens Kjøbmænd lade uden Undtagelse deres Foderstoffer analysere, men det kjedeligste ved det Hele er, at selve Analyseringen tager alt for lang Tid; dog har dette bedret sig noget, efter at man havde henvendt sig til rette Vedkommende desangaaende.

Fra Æbeltoftegnen. Der har alt været et Centrifugemejeri her i Egnen, og der er Tale om to til, — der vil købe Mælken af Gaardmændene, hvilket er heldigt for dem paa to Maader; — dels at de komme til at fodre stærkere, og dels at de faa mere ud af det forøgede Kvantum Mælk, end de selv ere istand til. — Men disse Fællesmejerier ere dog til Skade paa en anden Maade, eftersom de fritage alle de mindre Gaarde for det Arbejde, der mest kunde anspore deres Kræfter, Evne, Intelligents og Dygtighed, og som de saa haardt trænge til. — Foruden ødelægge de de mindre Gaardes Opdræt ved Umuligheden eller i alt Fald Vanskeligheden ved at opføde det forønskede Kalvetillæg; ligesom de ogsaa ødelægge det lille Svinehold, der findes paa de smaa Gaarde; — medens de selv produsere en Mængde Svin, saa at Flæskepriserne vist let kunne blive trykkede ned ved en betydelig Overproduktion.

Hvad der her i Egnen hæmmer Agerbrugets Udvikling, som ikke staaer højt, er dels Mangelen paa Driftskapital, som er bleven mere følelig ved den mindre Indtægt i sidste Aar, dels de forstørrede Fordringer til Livet, og dels den tiltagende Lyst til at drive Politik istedetfor at passe Gaardene samt Ulyst til at forlade gammel Slendrian. Mærgling er omtrent fuldført for 10 à 15 Aar siden; derefter har der fundet et stort Kornsalg Sted, hvorefter der nu bliver et daarligt Udbytte, som i Forbindelse med et daarligt Husdyrbrug forvolder, at Gaardene gaa tilbage i Ydeevne. Fællesmejerier ere oprettede flere Steder, men synes ikke rigtig at ville trives, grundet paa Gaardmændenes Ulyst til at levere Mælk, som for en stor Del skriver sig fra, at de tro, Mælkeforpagterne tjene for meget. — Der betales Topnoteringen af 1 Pd. Smør for 30 Pd. Mel, som Forpagteren selv henter, hvor-

imod Ejeren af Kørerne lader dem malke; det er jo mærkeligt, at de ikke kunne indse, at de faa meget mere ud af deres Mælk paa denne Maade, end ved selv at behandle den, og at det kan betale sig at fodre bedre og derved frembringe en bedre Gjødning, som deres Jord trænger saa haardt til. De større Gaarde drive ofte det modsatte Princip, idet der saa godt som ikke sælges Korn, men der arbejdes hen til at faa hele Indtægten ud af Besætningen, hvorfor der ogsaa er kjendelig Fremgang paa dennes Ydeevne; her dyrkes større Arealer hvert Aar med Roer, og ved Indkjøb af gode Tyre og et omhyggeligt Tillæg stræbes efter at forbedre Husdyrbruget.

Fra Hobroegnēn. I mange Retninger føles Savn her i Egnen i Landbrugsvirksomheden. Først maa vel nævnes Mangel paa Almenkundskab og Dannelse, hvorved Manden faaer et friere Blik paa alle Livsforhold, dernæst Mangel paa alsidig Fagkundskab, der vilde give langt hurtigere Udvikling af Agerbruget. Saa er Regnskabsføringen meget mangelfuld hos Alle, hvorved den sande Vejledning til at bedømme de forskjellige sideordnede Grenes Rentabilitet kommer til at savnes, og endelig føles ogsaa Savnet af Sammenhold og dygtig Ledelse i at faa Landbrugets Interesser varetagne paa Markedet og ligeoverfor Kommunikationsmidlerne. Sandsen for et bedre Husdyrbrug er vel det, der er mest fremtrædende hos vore Landmænd. Omhuen for Valg af Tillægsdyr bliver større, og Føden og Plejen bliver bedre, og dette gjælder alle Husdyrklasser saavel Hestene som Kvæget, Faarene og Svinene. Dernæst bliver Fedningen af Kvæg mere udbredt blandt de mindre Gaardmænd, og Svinefedning spiller en stor Rolle i Husmændenes smaa Agerbrug.

Opdyrkning af Hederne skrider rask frem, hvorimod Udtørringen af de sure Kjærstrækninger gaar langsommere fra Haanden. En stor Del mislykkede Engvanding-anlæg paa disse hæmmer maaske tildels disse Foretagender. Mærgling benyttes overalt, hvor den ikke endnu har fundet Sted, og undtagelsesvis drænes ogsaa smaa sure Pletter i

Marken. — Af Byggeforetagender har der været mange i 1883, og mange Økonomibygninger ere blevne udvidede og forbedrede, saa at Aaret særlig kan betegnes som et Byggeaar.

Arbejderforholdene have iaar været som de foregaaende Aar. Her er fremdeles mere Mangel paa Arbejdere end paa Arbejde, og skjøndt Høsten ikke er stor, og det altsaa tegnede til, at Vinterarbejdet skulde blive mindre, var det dog ikke rigeligere med Tilbud af faste Folk end sædvanlig, og ingen Nedgang i Priserne har fundet Sted. Husmandsklassen, der søger Arbejde, er fremdeles lille her i Egnen, saa det er vanskeligt at faa Daglejere eller Akkordarbejdere.

Fra Aalborgegnen. Sandsen for Husdyrholdets Forbedring er vakt og tiltager bestandig og ytrer sig for Kvægavlens Vedkommende i skjønssommere Valg af Tillægsgdyrene, en bedre Behandling og kraftigere Fodring af den unge Opvæxt og de forhøjede Priser paa gode Tyre, hvilket formentlig er den rette Vej for Bonden at slaa ind paa. Hvorvidt det af Landboforeningen i de senere Aar foretagne Indkjøb og derpaa følgende Salg ved Auktion af Tyre og Køer fra Thy, Mors og Salling er heldigt for Egnens Race, er tvivlsomt, da disse Dyr synes for stærkt byggede i Forhold til denne. Hesteavlens synes derimod, trods den lovende Interesse for den hos Opdrætterne, at gaa tilbage, uagtet den jydsk Hest stedse søges stærkere og stærkere til Udlandet, lige fra den tages fra Moderen om Efteraaret og derefter i enhver Alder, indtil den er halvt udlevet. Men heri ligger en stor Fare for dens Bestaaen, da den derved berøves de bedste Tillægsgdyr. Tidligere købte Tyskerne kun fede Vallakker, og Opdrætterne fristedes ikke til at sælge de gode Hopper som nu, da disse betales lige saa højt som hine, saa at de selv nøjes med de ringere til Avl-Opkjøbene om Efteraaret af de bedste Føl af begge Kjøen til Udlandet, og den hensynsløse Gilding af Aarsplagene virker lige saa sørgeligt, saa at der formentlig bør gjøres noget Alvorligt for at

bevare det Bedste for Avlen, skal den ikke yderligere forringes trods Indkjøb af Aktiehingste, Præmieuddelinger o. s. v.

Fra Morsø. Det, der hæmmer Landbruget i sin Udvikling — uagtet saa at sige alle Kræfter arbejde paa Fremskridt —, det er aabenbart Mangel paa Driftskapital, grundig Dannelse og Forstand paa at bruge den. — Næsten paa alle Omraader gjøres der Fremskridt, man mærgler, dræner, bearbejder Jorden fuldstændig, gjør kostbare Indkjøb af de bedste Tillægsdyr, opdrætter kraftig, anvender megen Kunstfoder i en rigelig Fodring og kjøber megen Kunstgjødning m. m. m. —; det lyder stort; men det er dog virkelig Særkjendet for Virksomheden i de sidste Aar; — det er en stor Kapital, der er bunden i de nævnte Forbedringer, og kun en mindre Del af den vil ad Aare vende tilbage; den større Del gaaer visselig tabt eller voxer som fast Gjæld Vedkommende over Hovedet, og Frugten af alle hans Bestræbelser, al hans Slid og Møje høstes af en Anden, der paa en mere rationel Maade kan magte Tidens Fordring og store Opgave. Der er i Øjeblikket stor Pengetrang, og det er jo let forklarligt, naar man erindrer det store Udlæg, der er gjort, og saa, at Sommeren og Høsten var saare tarvelig og ikke nær stor nok til at dække de store Udgifter.

Kampen staaer endnu mellem den jydsk Race og Korthornet, og Bestræbelserne ere store for at bringe det bedste frem i begge Lejre. Til Opdræt og Fedning har Korthornet vundet lige som et lille Forspring; men til Mejeribrug er det hævet over al Tvivl, at den jydsk Race er den bedste, den, der giver de fleste gode Malkere og betaler sig bedst. — Det, der har givet vore Kvægbesætninger et saa mægtigt Stød fremad i de sidste Aar, er visselig en forøget Rodfrugtdyrkning; den er nu paa retmæssig Maade adopteret, er bleven et Led i Sædskiftet; den er saa kjær for mange, at den, som der siges, gjør Underværker baade i Marken og i Stalden. Af nye og særlige Foranstaltninger til Landbrugets Fremme bør maaske anføres, at der i det sidste Aar er rejst fire Fællesmejerier, saa

nu er der ialt syv i fuld Virksomhed, hvoraf de fleste behandle Mælken af ca. 200 Køer hver daglig; — dette er i det mindste en ny Foranstaltning; men om den er til Fremme for Landbruget i det Hele, det turde være et Spørgsmaal. Der er fra de mindre Leverandører almindelig Tilfredshed; thi Mælkesalg giver dem en større Indtægt; det kan det imidlertid ikke gjøre for de størres Vedkommende, naar alt er vel ordnet og kan blive vel styret i Hjemmet.

Fra Viborgegnen. Efterhaanden som de nuværende Landboforhold føre med sig, at Fedningen af Kreaturer er den Maade, hvorved Landmanden vinder den største Indtægt af sin Eiendom og samtidig forbedrer denne, saa er det af stor Vigtighed, at han med Lethed og ikke under for dyre Forhold kan sende sine Varer til Hovedmarkedet, England. Havnen ved Esbjerg har jo fremhjulpet den hurtigste Maade at føre Kreaturerne til England, men man klager over al Mangel paa Konkurrence: Det forenede Dampskibsselskab er ene om Fragten derfra til England, er for dyr med sine Fragter, og Jyderne mangle Kapital til at opstille en Konkurrence. Staten burde derfor træde hjælpende til ved at lade Dampskibe besørgede denne Trafik og nedsætte Fragten for Kreaturer med Jernbanen. At Dampfærgen over Belterne er kommen igang, er en god Hjælp for Øboerne, da Kreaturerne saaledes fra disse kunne føres direkte i Vognladninger til Esbjerg. De høje Priser paa gode Kreaturer og lave paa daarlige ere Grunden til, at der selv hos den mindre Landbruger stadig er Bestræbelse for at frembringe bedste Sort, der afgiver flest Penge, og ofres der meget for at holde gode Tillægsdyr. Benyttelsen af Centrifuger bliver mere almindelig og udbrede sig derved mindre Fællesmejerier, idet de mindre Gaarde finde deres Regning ved at sælge Mælk til slige Mejerier. Det foregaaende Aar har været godt for Arbejderne. Der var ofte Mangel paa Arbejdsfolk og Haandværkere, hvortil samtidig kom en større Udvandring af unge Mænd og Kvinder til Amerika. Nu lyde Efterretningerne derfra ikke saa gode og synes at give en Standsning.

Fra Skjærnegnen. Husdyrbruget gaer jævnt fremad, eftersom det bliver Regel, at Dyret fedes, hvor det er tillagt, idet en rigeligere Ernæring derved bliver det tildelt for at faa det tidligere færdigt; Kreaturerne fedes nu i Regelen i Trears-Alderen. Her fedes i den nordlige Del af Kredsen flere Kreaturer, end der tillægges, og Egnen forsyner sig med Kvæg mest fra Varde Markeder (rødt, blandet), ligesom al Krydsning med Korthorn vinder Udbredelse, hvor der tillægges til Fedning. Opdyrkning af Hede, Kjær- og Mosejord gaer jævnt frem; der blev for nogle Aar tilbage dyrket mere op end gavnligt var, nemlig ved at brænde Hedemoren og derefter avle Rug og senere Spærgel, saa længe der vilde gro Noget, men derved var Jorden ødelagt, især hvor der var Sandunderlag og groede til med Mos, indtil Lyngen indtog sin gamle Plads, hvis der ikke forinden blev Sandflugt. Nu opdyrkes Heden sædvanlig paa den Maade at Moren faaer Tid til at forraadne, og der mærgles eller kalkes samt gjødes; af Kunstgødning bruges mest Benmel. Af Kjærjorder dyrkes en Del op og drænes, men hvor der er graat, fint, lerblandet Sand (Kvægsand) til Underlag, vil Dræningen ikke virke. Af Mosejorder dyrkes nu næppe saa meget som tidligere, da man hvert Aar brændte det i Solen tørrede Smul og saaede Havre eller Spærgel. Af Byggearbejder er der i sidste Aar udført saa meget, at Egnens Haandværkere ikke have kunnet udføre samme, men der har maattet hentes Haandværkere fra andre Egne. Byggearbejdet er taget til med hvert Aar, siden Vestbanen blev bygget, hvorved der blev lettere Adgang til Byggematerialer, og Jordbruget udvidedes ved Indkjøb af Korn og Foderstoffer til Fedning af Svin og Kreaturer. Arbejderforholdene ere gode. Ordentlige, flinke Karle kunne faaes for c. 200 Kr., Piger til Malkning og Udarbejde ere knappere og ere ikke i Almindelighed saa flinke; Lønnen er 100 Kr. aarlig. Daglejere kunne ikke faaes, og maa der som Følge deraf holdes mange faste Folk.

Fra Esbjergnegnen. Amerikaudvandringen er

ikke længere saa stor som tidligere, og det er godt for Ejendommene, at saavel Folk som Pengekraft blive herhjemme; Enkelte vende hjem igjen, og nogle med Penge, og de Kræfter, som komme tilbage, ere i Almindelighed mere arbejdsdygtige, intelligente og energiske, da de i Amerika som oftest have været nødsagede til at fægte for Udkømmet og tænke sig lidt alvorlig om, for at være med i Tidens nødvendige Fremskridt. Savnet i Landbrugsvirksomheden er vel nærmest Mangelen paa tilstrækkelig intelligente Kræfter, som ere dygtige til at kunne bryde med gamle Fordomme og Afhængighedsforhold til Andre, som ønske, at alt skal blive ved gammel Sløvhed og Dvaskhed. Thi var der ret meget Liv i Landbrugsvirksomheden, saa vilde man trachte noget mere efter landøkonomiske Kundskaber, end man gjør. Her er sjældent uden Faa samlede ved vore landøkonomiske Møder, selv om der holdes Foredrag over et eller andet nyttigt Æmne af dygtige Folk. Folk maa rimeligvis mene, at de ere klogere end disse Foredragsholdere, eller i hvert Fald kloge nok, saa de ulejlige sig ikke hen og høre slige Foredrag undtagen ganske Enkelte.

Fra Bornholm. I kvantitiv som og i kvalitiv Henseende har Høstudbyttet været meget forskjelligt endog paa Nabogaarde, ligesom Høsttiden faldt meget forskjellig; i Nærheden af Strandkanterne og navnlig den vestlige og sydlige Del af den faldt Høsten nogenlunde paa samme Tid som et almindeligt Aar, medens navnlig Foraarssæden først modnedes længere inde i Landet og paa de højere liggende Steder, efter at Høsten dér var endt, som foranledigede, at det blev mindre vanskeligt at faa de fornødne Arbejdere. Derimod have Mejerierne givet forholdsvis godt Udbytte, saa at de Landmænd, der have indrettet sig paa at tage deres Hovedindtægt herigjennem, ere forholdsvis bedst stillede, og heldigvis er Sandsen for et bedre Husdyrhold betydelig i Tiltagende og fremmes selvfølgelig meget ved et Aar som dette. Grundforbedringer, Byggearbejder og deslige hæmmes meget af Mangel paa Arbejdere, dog er her i Løbet af Aaret byg-

get ikke saa lidt. At saa mange Arbejdere rejse til Amerika, er en ikke ringe Hæmsko for Fremskridt, ligesom her savnes Adgang til Pengelaan, man er her næsten alene henvist til Kreditforeningerne, som ere meget for forsigtige med Hensyn til at tilstaa Laan i Landejendomme, og da saa vidt mig bekjendt Kreditforeningen for Grundejere, hos hvem de Fleste her søge Laan, ikke nogensinde paa Bornholm har havt Tab paa Laan i Landejendomme, forstaaer jeg ikke, hvad Grunden er til, at der øves saa stor Knebenhed i Retning af passende Laan, thi mig bekjendt er der Ingen her, der har faaet bevilget saa stort Laan, som Foreningens Statutter tillade i Forhold til Vurderingssummen, og det er en ikke ringe Ulempe for en Landmand, ligesom det ogsaa hæmmer hans Virksomhed og Virkelyst, naar et for lille Prioritetslaan tvinger ham til at laane dyre Penge for at kunne foretage større Forbedringer eller til Driftskapital, hvorimod noget mere Imødekommen fra Laaneinstitutterne vilde virke meget til Fremme i Landbruget.

Kapitelstaxterne for Aaret 1883.

	Hvede	Rug	Byg	Havre	Gule Ærter	Grønne Ærter	Bog- hvede	Boghve- degryn	Smør	Flesk	Hon- ning
	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. \bar{c}	pr. \bar{r}	pr. Pot.
Sjællands Stift. (Bornholm undtaget)	Kr. Ø. 14 70	Kr. Ø. 11 33	Kr. Ø. 11 26	Kr. Ø. 8 "	Kr. Ø. 16 20	Kr. Ø. 14 74	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.
Moen	10 82	10 36	10 06	6 77	14 62	15 23	10 28	20 87	0 80	0 55	0 77
Bornholm	11 32	11 06	7 73	7 73	15 76	14 27	10 26	20 87	0 89	0 55	0 77
Fyens Stift	15 78	12 05	10 98	7 75	15 34	14 64	10 3	20 87	0 89	0 55	0 77
Lolland-Falsters Stift:											
forrige Halsted Amt	15 76	11 75	10 62	7 44	15 76	15 23	10 26	20 87	0 89	0 55	0 77
— Mario Kloster og Aalholm Amter	15 32	11 66	10 87	7 89	14 62	14 27	10 28	20 87	0 87	0 53	0 64
— Nykjøbing Amt	12 22	10 78	7 36	7 36							
Aalborg Stift:											
Vendsyssel og Han-Herreder	12 22	10 78	7 36	7 36							
Thy og Mors	12 17	10 67	7 33	7 33							
Viborg Stift	11 51	11 13	7 82	7 82							
Aarhus Stift:											
Ribe Amt	13 24	11 46	8 32	8 32							
Vejle Amt	12 1	11 38	8 11	8 11							
Ringkjøbing Amt	12 95	11 2	8 5	8 5							
Gjennemsnit for Aaret 1883	15 24	11 98	10 95	7 72	15 48	14 72	10 19	20 87	0 89	0 55	0 77
— for de sidste 10 Aar	17 37	13 24	11 79	8 2	15 53	15 00	10 49	22 75	0 88	0 55	0 71

Agerdyrkningsberetning

fra Begyndelsen af April.

Da man ifjor havde bragt sin Afgrøde i Hus — af Stakke var der ikke ret mange — og seet, hvor ringe den fyldte, trøstede man sig for en Del til, at den ventelig vilde skjæppe ret godt, og de første Prøvetærskninger bestyrkede dette Haab, om de end samtidig aabenbarede Kjærnens ringe Kvalitet og rejste Frygten for, at dette yderligere for os skulde trykke de lave Kornpriser, Verdensmarkedet i det Hele taget bød. Den forløbne Vinter, Resultatet af Tærskningen og Udbyttet ved Kornsalget stadfæste saavel Haabet som Frygten. Kjærnen har fyldt bedre i Skjæppen end Sæden i Laden, Kvaliteten har været tarvelig særlig af vor vigtigste Kornhandelsvare, Maltbygget, og Priserne have været meget smaa, og Høsten i det Hele derved bragt Landmanden et saa ringe Udbytte, at Aaret maa regnes blandt de tarvelige, i mange Egne endog til de tarveligste, der mindes.

Som sædvanlig have vi modtaget Beretninger om Foldudbyttet og Kornvægten i de forskjellige Egne, og medens disse i det Enkelte findes gjengivne i Slutningen af denne Agerdyrkningsberetning, have vi i omstaaende Tabel sammendraget de enkelte Meddelelser til Gjennemsnitstal og sammenstillet disse med Foldudbyttet for de foregaaende 10 Aar og disses Gjennemsnit.

Aaret	Hvede	Rug	2rd. Byg	6rd. Byg	Havre
1873	11.5 Tdr.	9.6 Tdr.	10.7 Tdr.	10.4 Tdr.	13.1 Tdr.
1874	12.5 —	10.6 —	11.7 —	11.3 —	13.3 —
1875	12.7 —	11.5 —	11.5 —	11.5 —	12.9 —
1876	10.3 —	10.0 —	9.8 —	9.7 —	11.5 —
1877	12.0 —	11.7 —	10.0 —	10.8 —	11.7 —
1878	14.0 —	12.1 —	12.5 —	12.3 —	15.6 —
1879	12.7 —	9.7 —	9.9 —	10.0 —	12.8 —
1880	14.0 —	12.5 —	13.0 —	12.7 —	14.4 —
1881	9.4 —	11.6 —	10.9 —	11.7 —	12.7 —
1882	13.8 —	10.8 —	11.5 —	11.3 —	15.1 —
I Gjenn.	12.4 —	11.0 —	11.3 —	11.2 —	13.3 —
1883	13.6 —	11.8 —	10.3 —	10.6 —	12.5 —

Det fremgaaer da heraf, at Vintersæden har foldet godt, omtrent 1 Fold over det almindelige, men Vaarsæden derimod slet, henimod 1 Fold under det almindelige. Dette Overskud og Underskud opvejer imidlertid ikke hinanden; paa den ene Side er jo hver Td. Vintersæd værdifuldere end Vaarsæden, — Gjennemsnittet af Hvede- og Rugprisen har i de forløbne 10 Aar været omtrent $\frac{1}{3}$ højere end Gjennemsnittet af Byg- og Havreprisen; — men paa den anden Side er det med Vintersæd dyrkede Areal kun halvt saa stort som det Areal, der bærer de nævnte Vaarsædsarter; der dyrkedes nemlig ved sidste Tælling 112,000 Tdr. Land med Hvede, 460,000 Tdr. Land med Rug, 559,000 Tdr. Ld. med Byg og 692,000 Tdr. Land med Havre. Var, som rimeligt er, Forholdet et lignende ifjor, vil der ifølge de ovennævnte Foldangivelser være avlet i Aaret 1883 omtrent $\frac{1}{2}$ Million Tdr. Vintersæd mere og 1 Million Tdr. Vaarsæd mindre end i Gjennemsnit af de foregaaende 10 Aar. Det sees altsaa heraf, at om Foldudbyttet i det Hele taget end er lidt mindre end det almindelige, saa er det dog ikke denne Omstændighed, men derimod, som nævnt, den simple Kvalitet og de lave Priser, der saa stærkt formindske Udbyttet af Kornsalget.

Se vi dernæst hen til Foldudbyttet i de enkelte

Gjennemsnit af Foldene (Tdr. pr. Td. Land) og af Kornets Vægt (hollandsk)

for Aaret 1883 sammenlignet med 1863—82.

	Hvede.		Rug.		2rd. Byg.		6rd. Byg.		Havre.	
	1883.	1863—82.	1883.	1863—82.	1883.	1863—82.	1883.	1863—82.	1883.	1863—82.
	Tdr.	Vægt.	Tdr.	Vægt.	Tdr.	Vægt.	Tdr.	Vægt.	Tdr.	Vægt.
Sjælland ¹⁾	13,9	127,6	12,1	127,1	13,2	119,9	12,3	111,9	12,7	108,1
Falster	18,8	124,0	13,2	126,9	14,0	119,5	—	111,9	—	—
Lolland	12,8	125,3	12,3	127,7	12,0	120,0	—	112,5	—	—
Langeland	—	—	12,8	127,2	—	—	—	111,8	—	—
Fyen	12,3	122,3	12,4	126,4	12,0	118,0	11,0	112,1	13,7	107,9
Jylland:										
a. gode Jorder ²⁾	13,7	125,3	11,8	124,8	12,8	119,1	11,5	111,3	11,6	102,3
b. middelg. do. ³⁾	10,5	128,3	10,1	123,7	10,4	119,0	8,0	109,0	8,9	100,6
c. simple do. ⁴⁾	—	—	—	—	6,7	118,5	6,1	108,2	7,2	99,8
I Gjennemsnit	13,7	125,5	12,1	126,3	11,9	119,1	9,8	111,1	10,9	104,3

¹⁾ Med Samsø og Bornholm.

²⁾ Østkysten af Halvøen (undtagen den lille jydsk Halvø og Høbroegnen) samt Thy og Mors.

³⁾ Den lille jydsk Halvø, Høbro-, Viborg- og Struer-Lemvigegnen.

⁴⁾ Hammerum Herred, Vestkysten og det midterste Sydjylland.

Provinser, som findes meddelt paa omstaaende Tabel og sammenlignet med de foregaaende 10 Aars Gjennemsnit, da viser det sig, at Fyen forholdsvis har havt den tarveligste Høst, idet Foldudbyttet for Rug kun er $\frac{1}{2}$ over det almindelige, for Hvede lidt under, for 2rd. Byg næsten 3 Fold mindre og for Havre endog næsten 5 Fold mindre end almindeligt. Bedst har Høsten været paa Falster, hvor Hveden har givet $5\frac{1}{2}$ Fold over det almindelige, Rugen 2 à 3 Fold over og Bygget $\frac{1}{2}$ Fold over, saa at kun Havren har givet mindre end almindeligt, og det endog kun $\frac{1}{2}$ Fold.

Af de enkelte Kornarter har Hveden givet størst Foldudbytte, nemlig 1 $\frac{1}{2}$ Tdr. mere end almindeligt, og Rugen 0.8 Tdr. mere end almindeligt. Da Høsten sluttedes, ventede man, at Rugen vilde have skjæppet bedst; naar Resultatet imidlertid giver Hveden Overvægten, da kan Grunden dels ligge i, at Rugen led mere af det fugtige Høstvejr og ved forud at være slaaet i Leje, hvorfor den ofte var spiret i Axet, og en betydelig Del maatte tages fra, saa det reelle Foldudbytte kjendelig formindskedes, og dels ligger den sikkert ogsaa i, at Square-head Hveden, der ifjor foldede godt, nu har vundet en stor Udbredelse. Rugens Vægt er over 1 Pd. og Hvedens Vægt henimod 1 Pd. lavere end almindeligt. Vaarsædsarterne folde omtrent ens slet, ligesom ogsaa deres Kvalitet gjennemgaaende er simpel, 1 à 2 Pd. under det almindelige, hvortil kommer, at Bygget har en daarlig Farve, sorte Spidser og ikke egner sig til at være Maltvare. I Efteraaret hørt, som naturligt er, Klagerne navnlig i denne Retning; nu er det derimod nærmest angaaende de smaa Havrebeholdninger, at man hører Beklagelser, og i mange Egne ere de saa medtagne, at der baade savnes Sæde- og Foderhavre, uden at Savnet kan erstattes fra Naboegnene, hvorfor der indfores en betydelig Del Havre fra Udlandet.

Angaaende de øvrige Kornarters Foldudbytte maa vi henvise til de enkelte Meddelelser i efterstaaende Foldangivelser. De ere, som man vil se, meget vexlende, men

dog kan det i Almindelighed siges, at om Ærterne end have givet en Del under en Middelhest, vare de dog vel nok saa gode som Bønnerne, der gjennemgaaende have givet et meget slet Resultat, kun nogle faa Fold, forsaavidt de ikke vare helt ødelagte af Utøj. Boghveden har givet et godt Udbytte enkelte Steder, men paa andre Steder har det været meget tarveligt. — Udbyttet af Kartoffler var meget stort, og skjøndt der er blevet mange fordærvede i Kulerne i Løbet af den milde Vinter, er Forraadet dog vedblivende saa stort, at de vanskelig kunne sælges selv til lave Priser, og de opfodres derfor i ikke ringe Maal. Rodfrugterne gave et mindre, men dog nogenlunde godt Udbytte, hvorimod de have bevaret sig bedre i Vinterens Løb.

Tærskearbejdet, der i overvejende Maal er blevet udført med Plejlen for derved at drøjne paa Foderet, er vel ikke gaaet let fra Haanden, idet Kornet paa Grund af den stærkt fugtige Vinter har været sejt at slide ud af Axet; men paa den anden Side har der været saa lidt at tærske, at dette Arbejde kun har taget kort Tid, og næsten overalt sluttedes Tærskearbejdet tidlig i Marts Maaned.

Den nye Vintersæd, der ikke sjældent stod mindre godt i Efteraaret, hvor der enten var brugt mindre god Saasæd, eller denne var lagt i for vaad Jord, staaer nu i det Hele taget, om end med Undtagelser, særdeles godt og danner et af de faa Lyspunkter, Landmanden i Øjeblikket kan fæste sig ved. Dette skyldes fortrinsvis Vinterens usædvanlige Mildhed, saa at Sæden saa at sige har kunnet være i Groning, siden den blev lagt, thi den ringe Frost før Jul og det lille Snelag i Marts foranledigede ikke nogen Standsning af Betydning. Square-head Hveden har hele Vinteren seet kraftig ud, men Østenvinden nu i Foraaret trykker den noget. Ikke sjældent er Rugen for stærk, saa man har maattet stække den ved at drive Faarene over den, hvilket selvfølgelig kun har kunnet lade sig gjøre i de faa Frostdage eller paa velafgravede, tørre Jorder. Den stærke Regn, der

jævnlig er falden i Vinterens Løb, har nemlig holdt Jorden temmelig vaad, og paa alle slet drænede Jorder har Rugen kjendelig være trykket deraf og staaer med en mat og bløg Farve og temmelig tynd, ligesom den har taget end mere Skade i Lavningerne paa saadanne Jorder, da disse, naar de ikke vare særdeles godt afgravede, ere blevne fyldte med Vand efter hver stærkere Regn. Ogsaa i en anden Retning vil den milde Vinter muligvis medføre ubehagelige Følger for mange Vintersædmarker. Ukrudet er nemlig vedblevet at voxer, selv Agersennopen synes flere Steder at have overvintret, og der staaer i Øjeblikket ofte saa meget smaat Ugræs i Vintersæden, at man ikke uden Grund frygter for Følgerne deraf. Endelig høres iaar jævnlig Tale om, at en usædvanlig stor Mængde Mus hist og her har afgnavet Pletter i Rugen, der endog kunne være temmelig store, og skulde de, som man frygter, formere sig, ville de kunne blive en temmelig alvorlig Plage.

De nye Kløver- og Græsmarker vare i Efteraaret meget simple; Frøet var kun spiret mangelfuldt i den tørre Forsommer, særlig hvor man ikke havde harvet det godt ned og derved sikret det Fugtighed, men havde nøjedes med at letharve med enkelt Tand eller endog kun at kamtromle. I Efteraaret og Vinterens Løb ere disse Marker blevne kjendelig bedre, idet en Del af Frøet er spiret, og de se endog i Øjeblikket godt ud særlig i Fra-stand, idet det italienske Rajgræs, Hundegræs og Drap-havre allerede er stærkt fremme. Men gaaer man ind paa disse Græsmarker, seer man, at de ere temmelig tynde, og at der navnlig kun er faa om end kraftige Kløverplanter. Eftersaaing er derfor bleven brugt i betydeligt Omfang, og Konsulent Nielsens gode Vejledning i saa Henseende er ret kommen til Nytte. Da Vaarsæden i Udlægsmarkerne ifjor var tynd, har Kvikgræs og lignende bredt sig kjendelig og vil end yderligere formindske Udbyttet. Hvor man har ladet Faarene drive omkring største Delen af Vinteren paa de unge Kløver-

marker, hvilket især er Tilfældet i Vestjylland, have disse lidt kjendelig derved. De ældre Græsmarker staa meget godt og love tidligt Græs og Grøntfoder, saafremt vi maa forskaanes for Eftervinter, hvilket vel tør haabes, eftersom Stæren, Viben, Sneppen og andre Foraarsbebudere allerede indfandt sig i første Halvdel af Marts.

Kvægets Foderstand er i Regelen kun tarvelig. Det var med meget smaa Foderbeholdninger af Halm og særlig af Hø, at man gik Vinteren imøde. Man lod derfor Kvæget gaa længe ude i Efteraaret, hvorved Huldets allerede led en Del formedelst det fugtige Vejr. Fodringen er nu bleven gennemført med den yderste Sparsommelighed. Besætningerne ere i Efteraaret blevne kjendelig formindskede, særlig i de lette Egne, og meget Kvæg er i Vinter afsendt i kun halvfed Tilstand. Der er sparet stærkt paa Halmen, undertiden har man drøjnet paa den ved at skære den i Hakkelse; der er næsten intet brugt til Strøelse; Faarene have for en stor Del maattet søge Føden paa Rug- og Græsmarkerne eller i Lyngen; ogsaa Ungkvæget og Goldkøerne ere, navnlig i de lettere Egne i Jylland, jævnlige blevne slaæde ud; en betydelig Mængde Lyng er opfodret i Hus, og endelig har man ved en rigelig Anvendelse af Kraftfoder søgt at drøjne paa det sparsomme Hø- og Halmfoder. Hertil kommer, at den milde Vinter ikke har tæret stærkt paa Foderet; og ved alle disse Midler vil det da ogsaa lykkes de Fleste at gennemfodre uden at komme i Trang, hvis Græsset, som alt tegner til, kommer tidlig. Kun sjældent vil der blive levnet saa megen Halm, at en Sommerstaldfodring vil blive mulig, og selv paa Skærehalm til Hestene vil det ofte skorte. I godt Huld vil Kvæget i Regelen ikke komme paa Græs, dertil har Savnet af Hø, Halmens Kraftløshed og de undertiden smaa Roebeholdninger været for følelige Ulemper.

Sundhedstilstanden blandt Kreaturerne er kun nogenlunde god. Kastninger have i sine Egne været meget almindelige, og Køerne have været vanskelige at faa rene. I nogle Egne har Mælkefeber været hyppig og

er optraadt ondartet. En Del Kalve er død. Faarene, der iøvrigt ere i god Stand, have ofte havt Vanskelighed ved Læmingen og været tilbøjelige til at skyde Livet ud.

Udbyttet af Besætningerne staaer kun i ringe Forhold til de bragte Ofre. Mælkemængden har vel omtrent været den almindelige, men Smørudbyttet har været tarveligt, dels fordi der i Regelen er brugt megen Mælk til 1 Pd. Smør, og dels fordi man har savnet Is. Da nu tilmed Priserne paa Kraftfoder have været høje og paa Smør lave, paa Svin usædvanlig lave, saa stiller det kontante Udbytte af Vinterfodringen sig kun tarvelig. — Fødningen stillede sig inden Jul gunstig, men i de sidste Maaneder have Priserne været saa smaa, at ej heller denne Gren af Husdyrholdet giver et tilfredsstillende Udbytte. Ogsaa Hestepriserne ere trykkede.

Af Vinterarbejderne er allerede Tærskningen omtalt. Det milde Vejr har iøvrigt i stort Maal tilladt Udearbejde, saasom Pløjning, Kulegravning, Dræning, Hegnsætning, Træplantning, Opbrydning af Heder og Moser osv. Derimod har det været uheldigt for alt Kjørselsarbejde saavel i Marken som i Skoven. Navnlig har Savnet af Frost ofte hindret Gjødningsskjørselen, hvor ønskelig den end har været, da Møddingerne paa Grund af den ringe Strøelse og megen Regn have været vanskelige at holde i Orden. Man seer derfor nu mange Møddingsteder stærkt fyldte, og jævnlig har det været nødvendigt at anlægge Hjælpemøddinger. En ikke mindre Ulempe er det, at der navnlig paa Øerne er faldet saa lidt Sne, at man mange Steder slet intet har faaet bjerget, ligesom ogsaa det tynde Islag et Par Gange i Vinterens Løb har været saa ubetydeligt, at man kun, hvor meget store Vandarealer stode til Raadighed, har kunnet faaet lidt bjerget. Da Is imidlertid er bleven en Nødvendighed for mange Mejerier, og særlig hvor Mælkesalg til større Byer finder Sted, saa er der ikke indført faa Skibsladninger norsk Is til Landmændenes Brug, men Udgiften dertil bliver temmelig følelig. I Fyen har norsk Is kostet, inden den hav-

des i Ishuset, 3 Kr. pr. 1000 Pd.; paa Sjælland har den været leveret noget billigere.

Paa de tidligste Gaarde paa Falster og Lolland har man allerede d. 8—10 Marts saaet en Del Ærter og Bønner, og inden Marts Maanedes Slutning var Vaarsædens Lægning i Gang ikke faa Steder. Jorden viste sig bekvem, men fra Falster udtales Frygt for, at de enkeltvis tilsaaede Marker have været for stærkt hjemsøgte af den Masse Krager, der her true med at blive en Landeplage.

Om Arbejdsløshed i Vinterens Løb har der ikke været Tale; der har snarere været Trang paa Arbejdere. Da disse ved Siden af en jævn god Fortjeneste have haft billige Priser paa de vigtigste Livsfornødenheder: Brød, Flæsk og Smør, og da det milde Vejr kun har krævet lidt Brændsel, har Vinteren været dem god. Udvandringen til Amerika har i enkelte Egne atter taget noget Opsving; Anlægget af Jernbaner og betydelige industrielle Anlæg i enkelte Egne beskjæftige ogsaa en Mængde Mennesker, og det viser sig iaar vanskeligere end almindeligt at faa Folk til Skiftedag saavel af Karle, der jævnlig foretrække at leve af Akkord- og løst Arbejde, som af Piger, særlig Malkepiger. Kommer der atter bedre Tider for Landbruget med Iværksættelse af en Del nye Foretagender, vil det blive meget vanskeligt at faa de nødvendige Arbejdere selv til forhøjede Lønninger.

Af de modtagne Beretninger hidsættes følgende:

Fra Odsherred: For nogle Aar siden blev der anlagt mange smaa Mejerier med Vandafkøling, enkelte fulgte yderligere Udviklingen og anvendte tillige Is. I det sidste Aar skiftes atter, idet man gaaer over til Kjærning af Mælk. Fællesmejerierne trives ikke herinde i Odsherred, men det er ikke usandsynligt, at Mejeridrift i en eller anden mere industriel Skikkelse vil blive det næste Trin i Udviklingen. Der er megen Misfornøjelse med den mindre Pris, som smaa Smørmærker, uanseet Kvaliteten, maa tage imod, og de forskellige Anstrængelser, man gjør for at komme over denne Vanskelighed, ville formentligen ende med, at man ved en senere samlet Tilvirkning faaer et større Mærke og dermed de For-

dele, som attraaes, og som sandsynligvis ikke naaes ad andre Veje.

Fra Samsø: Rodfrugtdyrkningen tiltager, men meget smaat og langsomt; som Følge deraf har Kvægfedning her endnu ikke megen Fremgang paa de mindre Gaarde, hvor det kun er enkelte Individider, som blive fedede, medens det med Held drives fra den største Gaard her paa Øen. Kvægopdræt og udvalgt Tillæg samt Fodring og Fedning ere det, som her navnlig trænger til at virkes for, men som i de sidste Aar ere traadt noget i Baggrunden for andre Formaal. Fra en mindre Gaard, som dyrker Rodfrugter i et større Omfang end almindeligt, opkjøbes og afhentes Mælken, endog indtil 1 Mil derfra. Der haves Centrifuge med Dampkraft og fedes egen Besætning.

Fra Vestlolland: Vore Tyendeforhold ere alt andet end heldige; det har sin store Vanskelighed at skaffe det Tyende og særlig Malkepiger, der som Regel maa forskrives fra Sverrig. Pigerne her føle sig for fine til det Slags Arbejde, og snart hører man, at hver anden af dem skal være Sypige, saa man maa undres over, at de paa den Maade alle kunne faa nok at fortjene. — Karlene synes ikke at ville tjene, men foretrække derimod at gaa paa Akkordarbejde, der efter min Mening i mange Tilfælde virker demoraliserende paa den ugifte Arbejder, der ikke har fast Hus eller Hjem. — Ville alle Landmænd være enige om ikke at antage Ungkarle til Akkordarbejde, men forbeholde dette for den gifte Arbejder, der synes selvskreven dertil, vilde man forhaabentlig snart faa sat en Stopper for dette forrykkede Forhold. — Sukkerroedyrkingen griber mere og mere om sig, og større og større Arealer indtages aarlig dertil, men det kommer an paa, om særlig en Del af de mindre Jordbrugere seer Sagen paa rette Maade og ikke betragter Sukkerroekulturen som en Art Malkeko, der skal give en meget forøget Indtægt, uden at der samtidig tilføres Jorden tilstrækkelig Gødning; thi sammenligner man de Mængder af Gødning, 6 à 800 Pd. pr. Td. Ld., der f. Ex. anvendes paa flere Gaarde herhjemme og i Tyskland med, hvad der i mange Tilfælde bruges, saa forekommer hele denne Kultur rigtignok at se noget betænkelig ud og vil næppe vedblivende holde ud til Fordel, hvilket den sikkert vil kunne blive, hvor Forholdene (særlig Ejendommens Beliggenhed for Saftstationer) tillade den, og hvor der søges gennemført Sommerstaldfodring, fedes efter en større Maalestok, gives tilstrækkeligt Tilskud af Hjælpe-

gødning samt, hvad der vel er et af de væsentligste Punkter, dyrkes et saadant Areal med Sukkerroer, at de faa deres Betydning som en væsentlig Del af Driften. — Sukkerroekulturen stiller store Fordringer til Arbejdskraften, som maa betydelig suppleres ved indførte Kræfter, hovedsagentlig svenske Piger, der jo afgive en fortrinlig Hjælp, men som jeg desværre troer i adskillige Tilfælde ikke faa den Behandling, de kunne være berettigede til, og de leve under Forhold, der ikke bydes det hjemlige Tyende; jeg tænker her nærmest paa de Rum, hvori de skulle bo, som ogsaa ved Vanskeligheden for dem ved at faa deres Klæder, naar de have været ude, særlig henad Efteraaret, i alt Slags Vejr, idet de ikke have noget at skifte med, og som Følge deraf ere udsatte for Sygdomme af forskjellig Art. — Blevet disse stakkels Piger, hvem de fattige Forhold i Hjemmet tvinge til at søge Fortjeneste i det fremmede Land, gennemgaaende behandlede bedre og hensynsfuldere, end det nu ofte er Tilfældet, saa vilde Vanskeligheden ved at faa dem vel heller ikke være saa stor som nu, og Autoriteterne vilde vel heller ikke lægge saa store Hindringer ivejen for denne periodiske Udvandring, som det nu synes at være Tilfældet.

Fra Assenseggen: Mærglings- og Dræningsarbejder paatænkes fortsatte paa Egnen. — 2000 Tdr. Land ligge behandlede til Dyrkning af Sukkerroer i den kommende Sommer. Et Svineslagteri i Assens, hvis Drift paatænkes begyndt iaar, har fundet livlig Tilslutning paa Landet, og Aktietegningen hertil er gaaet rask fra Haanden. Aabningen af Tommerup-Assens Jernbanen til førstkommende Maj imødesees med Glæde af Egnens Beboere, der vente sig adskillige Fordele af den lettede Samfærdsel og de forventede gunstigere Omsætningsforhold for denne hidtil noget afsides liggende Egn.

Fra Horsenseggen: En Sag, der meget interesserer mange Landbrugere her paa Egnen i denne Vinter, er Oprettelsen af Fællesmejerier. Der er allerede blevet, og der tænkes i den nærmeste Tid yderligere paa at oprette saavel Andelsmejerier som ogsaa saadanne, hvor en enkelt Mand optræder som Kjøber af Mælken; der bebudes saaledes, at der i Horsens vil blive oprettet et Mejeri, der har sikret sig Mælken af 800 Køer. — At denne Art Mejerier trives, maa dels søges i Benyttelsen af Centrifugen, dels i den Maade, hvorpaa Smørhandelen nuomstunder er ordnet. Tidligere købte jo enhver Kjøbmand, der drev Handel med Landboerne,

sine Kunders Smør, og der blev da sjældent gjort nogen Forskjel i Prisen paa Smørret; enten dette var slet eller godt, maatte der paa en bestemt Dag gives den samme Pris, thi den Kunde, der fik Prisen nedsat — selv om Nedsættelsen var nok saa begrundet — gik fornærmet bort fra Kjøbmanden, for ikke at give ham sin Søgning mere. Dette Tab, at miste Kunder, vilde Kjøbmanden ikke udsætte sig for; han fandt sig derfor i at sætte Penge til paa sin Smørhandel, og lod saa Kunderne erstatte sig dette Tab ved at tage større Gevinst paa andre Omraader, navnlig paa de Varer, han solgte til Kunderne i Butikken. Imidlertid, jo mere Handelen i Tidens Løb er bleven specialiseret, desto vanskeligere er det blevet for Kjøbmanden at drive den nævnte Trafik; han maatte nemlig ikke saa sjældent finde sig i at modtage det daarlige Smør til en høj Pris og saa se paa, at hans Kunde i det Væsentlige tog sine Varer hos Urtekræmmeren, Isenkræmmeren, Tømmerhandleren o. s. v., og dette er det jo, der nu har givet Anledning til, at de allerfleste Kjøbmænd have opgivet Smørhandelen. Denne finder nu Sted saa godt som udelukkende gennem de saakaldte »Smørindkjøb«, hvis Antal beroer paa Byernes Størrelse, men hvis Særkjende det er, at de ved en Mejerist eller smørkyndig Mand sikre sig for, at Smørret bliver betalt med den til dets Kvalitet svarende Pris. Og at man dér — i disse »Smørbørser« kan man vel næsten kalde dem, thi i deres gjensidige Konkurrence maa Garantien søges for, at Prisen paa Smørret bliver den rette — gjør den tilbørlige Forskjel, er let at spore, thi det er ikke sjældent at se, at medens et Stykke Smør bliver betalt med f. Ex. 120 Øre, maa paa den samme Dag et andet Stykke nøjes med en Pris af 70—80 Øre pr. Pd. Ved denne Specialisering af Handelen ere altsaa de slette Smørproducenter blevne ramte paa en saa eftertrykkelig Maade, at Virkningen deraf langt overgaaer alle Smørudstillinger, og det er intet Under, at de finde deres Fordel ved at sælge Mælken til et Fællesmejeri til en Pris, der svarer til den høje Smørpris. Nationalformuen har jo imidlertid vundet betydelig ved, at Mælken fra disse slet drevne Mejerier udbringes til sin højeste Værdi; det er derfor interessant og lærerigt at lægge Mærke til, hvorledes Specialiseringen af Handelen drager efter sig en Specialisering i Landbruget (i dette Tilfælde en Udskillelse af Mejeridriften), og at Spørgsmaal er det, om ikke Landbrugets Specialisering burde søges drevet endnu yderligere, thi sikkert er det, at der er faa Midler, der virke saa meget til Kvalitetsforbedring af Produk-

terne som dette, at de menneskelige Kræfter komme til at virke paa et begrænset Omraade.

Fra Æbeltofteggen: Ulykken for de mindre Jordbrugere er de smaa, snævre, sletbyggede Kreaturer, der holdes, og naar disse blive halmfodrede, have de vel ikke kostet stort andet end Ulejligheden, men de give heller ingen Erstatning, hverken for Halm eller Ulejlighed —, uden den daarlige Gjødning, saa der er slet intet Nettoudbytte at faa. Det er mærkeligt, at de mindre Jordbrugere, der som oftest have et aabent Blik for en god, velbygget og velfodret Hest, — ikke tillige have dette Øje for Hornkvæget.

Fra Ryomegnen: Fra mange Mejerier, saavel hvor der bruges Centrifuge som Is eller Bøtter, hører man Klage over det store Mælkeforbrug, undertiden 33 Pd. Mælk til 1 Pd. Smør. — Af Fællesmejerier anlægges stadig flere, hvilket er til Skade for Arbejderbefolkningen, som faaer ondt ved at faa Mælk, idet flere Byer undertiden i en halv Mils Afstand fra Mejeriet sælge Mælken.

Fra Hobroegnen: Sandsen for Træplantning er ved at vækkes lidt, og en Privatmand har saaledes i Vinter faaet kultiveret om ved 40 Tdr. Land Hede i Nærheden af Hobro til Plantning. Her gives megen Jord i Egnen, som bedre egner sig for Beplantning end for Agerbrug, og heldigt var det for Egnen, om disse Arealer vilde blive forvandlede til Skov. Arbejdsløshed kjendes ikke her paa Egnen; Enhver, der vil, kan faa Arbejde, derimod er det meget at frygte, at man i gode Aar vilsavne et tilstrækkeligt Antal Arbejdere til Agerbruget. Det opdyrkede Areal udvider sig stærkt, samtidig med at Benyttelsen af det bliver fuldkomnere, hvorimod det lader til, at Arbejderstanden er i Aftagende. Af Indsiddere og Daglejere findes faa, og der er ingen Tilgang af disse, saa at Sogness jordløse Huse ere i Aftagen. De unge Arbejdere søge enten til Byerne eller fremmede Verdensdele, hvorfor vi i flere Aar have været henviste til at søge Udlændige, navnlig svenske Arbejdere, men i de sidste Par Aar er Udvandringen derfra mere ledet over til Amerika, hvorfor ogsaa disse have været vanskelige at faa fat i. — Lønnen her er for en almindelig Karl fra 150 til 200 Kroner om Aaret og for en Pige fra 90 til 120 Kroner, og antager jeg saa, at den er i Højde med Lønnen i andre Egne, men Byerne have en svær Tiltrækning for Ungdommen, og jeg

anseer det ikke urimeligt, at vi for vor Egn's Vedkommende maa gaa tilbage og drive Jorden paa en mindre intensiv Maade af Mangel paa Arbejdskraft, især tilmed om den vil blive dyrere. Vore Jorder ere jo ikke af de mest produktive; selv om de ere lønnende at bearbejde til de nuværende Priser paa Arbejdskraft og Agerbrugsprodukter, saa taale de dog ikke nogen høj Stigning af de første eller Daling af de sidste, naar Landmanden skal have Udkommet af dem til de nuværende Priser, der gives for dem, og med de Byrder, der hvile paa dem. Bliver Arbejdskraften altsaa dyrere, samtidig med at den bliver vanskelig at opdrive, navnlig i Øjeblikke, hvor det gjælder om at have den rigelig for at faa sit Arbejde udført i rette Tid, saa vil det blive nødvendigt at drive Jorden mere primitivt, thi jo mere Kapital der skydes ind som Driftskapital, des mere maa man til enhver Tid kunne beherske Forholdene. — Vexelbrug med Staldfodring vil derfor ikke passe her for Egnen, hvorimod en Drift med en 5 à 6 Aars Græsmark mere vil være paa sin Plads, og takket være Lærer Nielsen for hans Oplysninger om Græsmarkernes Behandling, have vi nu Exempel paa, at 4de Aars Græsmark kunde gaa ved Siden af 1ste Aars, og vi ere tilbøjelige til at tro, at 5te og 6te Aars Græsmark vil være fordelagtig som saadan.

Fra Morsø: Den første Paragraf i vort Agerbrugs Grundlov lyder, som den længe har lydt: Landmanden skal dyrke sin Jord saadan, at den giver ham en ren, en god og stor Afgøde; men den anden Paragraf er forandret, thi medens den lød: Kornet skal Kjøbmanden have, Halmen skulle Kreaturerne nøjes med —, lyder den nu: Jorden skal have Erstatning for den rige Afgøde, den maa ofres paa Besætningen, der maa og kan betale den allerhøjeste Pris derfor. Den Paragraf har havt svært ondt ved at trænge igjennem; den staaer endnu ved mangen Stalddør og banker paa; der bliver haardnakket strittet imod, indtil den skære Nødvendighed byder at lukke op. Men trods Modstanden — og — man maa føje til: trods de mange Fejlgreb og dyrekjøbte Erfaringer, der ere gjorte med et forbedret Husdyrbrug og en kraftig Fodring, — saa er det dog glædeligt at se den Fremgang, der har været, og den sikre Fremgang, der er; og faa eller ingen Steder kjendes det vist bedre end her paa Øen. Her har Kampen længe staaet om de bedste Husdyr: jydsk eller korthornet; i Øjeblikket er der ligesom Vaabenhvile paa det Felt; men det kan siges til Stridsmændenes Ære, at der er vundet i begge

Lejre. Man er bleven mere klar over, hvad Formaålet er med Husdyrholdet: rene Racer, stærkt Opdræt, Dyr, der betale en god Pleje, en kraftig Fodring, og som kunne være Løftestangen for hele Bedriften. Navnlig har den jyske Race vundet, den har faaet en kraftig Udvikling ved den stærke Røgt og Pleje, der ydes den. Det almindelige Foder til en Malkeko er fra 8—12 Pd., som er en Blanding af Havregrut, Hvedeklid og et Par Pd. Raps- og Palmekager. Fedestudene faa ligesaa mange Pd., men der er det Rug, Byg, Vikkehavre og Solsikkekager, Blandingen bestaaer af; og samtlige Kreaturer faa dertil fra 2—4 Skp. Roer daglig pr. Stk.

De os meddelte Foldangivelser (Tdr. pr. Td. Ld.) ere følgende:

Eggen Vest for Helsingør: Hvede 12 Tdr. til 128—130 Pd., Rug 11 Tdr. til 118—120 Pd., 2rd. Byg 10 Tdr. til 108—112 Pd., Havre 14 Tdr. til 82 Pd., Ærter 8 Tdr., Kartoffler 70 Tdr., Runkelroer 250 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Eggen ved Hillerød: Rug 14 Tdr. til 119 Pd., 2rd. Byg 10 Tdr. til 108 Pd., 6rd. Byg 11 Tdr. til 106 Pd., Havre 15—16 Tdr. og Ærter 10—12 Tdr.

Amager: Hvede 18—20 Tdr. til 126—132 Pd., Rug 13—16 Tdr. til 120—125 Pd., 2rd. Byg 14—15 Tdr. til 111—113 Pd., 6rd. Byg 15—20 Tdr. til 108—112 Pd., Havre 15—20 Tdr., Kartoffler 60—120 Tdr., Runkelroer, Rutabaga og Gulerødder 300—400 Tdr. og Hvidkaal 8—11000 Hoveder.

Eggen Kjøbenhavn-Kjøge-Roeskilde: Hvede 12 Tdr. til 128 Pd., Rug 14 Tdr. til 120 Pd., 2rd. Byg 12 Tdr. til 112 Pd., 6rd. Byg 13 Tdr. til 110 Pd., Havre 14 Tdr., Ærter 4 Tdr., Kartoffler 70 Tdr., Runkelroer 300 Tdr., Rutabaga og Turnips 350 Tdr.

Eggen Vest for Roeskilde: Hvede 14 Tdr. til 129—130 Pd., Rug 13 Tdr. til 122 Pd., 2rd. Byg 10—11 Tdr. til 112 Pd., 6rd. Byg 9 Tdr. til 108 Pd., Havre 13 Tdr. til 84 Pd., Blandsæd 13 Tdr., Ærter 5 Tdr., Kartoffler 70 Tdr., Runkelroer 250 Tdr., Rutabaga 260 Tdr., Turnips 220 og Gulerødder 200 Tdr.

Eggen ved Jyderup: Hvede 12 Tdr. til 128 Pd., Rug 14 Tdr. til 120 Pd., 2rd. Byg 11 Tdr. til 110 Pd., Havre 15 Tdr. til 70 Pd., Ærter 9—10 Tdr., Kartoffler 50 Tdr. og Rodfrugter 250 Tdr.

Odsherred: Hvede 15 Tdr. til 125 Pd., Rug 12 Tdr. til 119—120 Pd., 2rd. Byg 11—12 Tdr. til 110—114 Pd., 6rd. Byg 13 Tdr. til 104—106 Pd., Havre 12 Tdr. til 79—82 Pd., Ærter 7 Tdr., Kartoffler 50—70 Tdr. og Runkelroer 200—300 Tdr.

Samsø: Hvede 12—15 Tdr. til 128—131 Pd., Rug 12—14 Tdr. til 123 Pd., Byg 10—11 Tdr. til 110—115 Pd., Havre 10—14 Tdr. og Blandsæd 10 Tdr.

Eggen Kallundborg-Slagelse: Hvede 12 Tdr. til 125 Pd., Rug 13 Tdr. til 117 Pd., 2rd. Byg 10 Tdr. til 109 Pd., 6rd. Byg 11 Tdr., til 106 Pd., Havre 12 Tdr. til 78 Pd., Ærter 5 Tdr., Kartoffler 90 Tdr., Runkelroer 300 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Eggen Slagelse-Skjelskør: Hvede 13—19 Tdr. til 126—130 Pd., Rug 12—14 Tdr. til 116—122 Pd., 2rd. Byg 10—14 Tdr. til 110—112 Pd., 6rd. Byg 10—12 Tdr. til 106—110 Pd., Havre 10—14 Tdr. til 75—80 Pd. og Runkelroer 250—300 Tdr.

Eggen ved Faxe: Hvede 14—16 Tdr. til 122—124 Pd., Rug 14—16 Tdr. til 116—120 Pd., 2rd. Byg 10—12 Tdr. til 110—112 Pd., Havre 12—16 Tdr. til 86—88 Pd., Bønner 4—6 Tdr. og Ærter 6—8 Tdr.

Eggen Vordingborg: Hvede 13—15 Tdr. til 126—133 Pd., Rug 14—17 Tdr. til 116—120 Pd., 2rd. Byg 10—13 Tdr. til 108—112 Pd., 6rd. Byg 12—14 Tdr., Havre 10—12 Tdr., Bønner 2—4 Tdr., Ærter 2—4 Tdr., Kartoffler 70—100 Tdr., Runkelroer 250—350 Tdr., Rutabaga 300 Tdr. og Blandsæd 10—12 Tdr.

Det nordlige Falster: Hvede 17—20 Tdr. til 120—126 Pd., Rug 14 Tdr. til 118—121 Pd., 2rd. Byg 12—15 til 105—110 Pd., Havre 10—20 Tdr., Kartoffler 80 Tdr., Runkelroer 350 Tdr. og Rutabaga 320 Tdr.

Det nordøstlige Falster: Hvede 18—20 Tdr. til 124

—126 Pd., 2rd. Byg 10—14 Tdr. til 108—110 Pd., Havre 14—16 Tdr. til 80—82 Pd., Bønner 6—8 Tdr., Ærter 4—5 Tdr., Kartoffler 70—80 Tdr., Runkelroer og Turnips 350 Tdr. og Rutabaga 300 Tdr.

Øst-Lolland: Hvede 10—15 Tdr. til 121—128 Pd., Rug 12 Tdr., 2rd. Byg 10—12 Tdr. til 111—114 Pd., Havre 8—14 Tdr. og Ærter 8 Tdr.

Vest-Lolland: Hvede 10—16 Tdr. til 126 Pd., Rug 10—14 Tdr. til 120 Pd., 2rd. Byg 6—11 Tdr. til 112 Pd., Havre 10—16 Tdr., Ærter 3—8 Tdr., Kartoffler 60—75 Tdr. Runkelroer 300 Tdr. og Sukkerroer 300 Centner.

Det nordøstlige Fyen: Hvede 12 Tdr. til 123 Pd., Rug 13 Tdr. til 118 Pd., 2rd. Byg 9 Tdr. til 109—110 Pd., 6rd. Byg 10 Tdr. til 105 Pd., Havre 10 Tdr. til 78 Pd., Bønner 9 Tdr., Ærter 7 Tdr., Kartoffler 40 Tdr. og Runkelroer 300 Tdr.

Midtfyen: Hvede 15 Tdr. til 121 Pd., Rug 11 Tdr. til 118 Pd., 2rd. Byg 10 Tdr. til 108 Pd., 6rd. Byg 12 Tdr. til 106 Pd., Havre 11 Tdr. til 72 Pd., Bønner 10 Tdr., Kartoffler 60 Tdr., og Runkelroer, Rutabaga og Turnips 270 Tdr.

Egnen Assens: Hvede 10 Tdr. til 120—126 Pd., Rug 12 Tdr. til 117—119 Pd., 2rd. Byg 8—9 Tdr. til 110—112 Pd., Havre 10 Tdr. til 70—75 Pd., Ærter 5—6 Tdr., Kartoffler 60—70 Tdr., Runkelroer 115—200 Tdr., Turnips 250—300 Tdr. og Gulerødder 200 Tdr.

Egnen Fredericia-Vejle: Hvede 12 Tdr. til 124 Pd., Rug 12 Tdr. til 119 Pd., 2rd. Byg 12 Tdr. til 108 Pd., 6rd. Byg 11 Tdr. til 105 Pd., Havre 15 Tdr. til 78 Pd., Ærter 6 Tdr., Boghvede 13 Tdr., Kartoffler 30 Tdr., Rutabaga 250 Tdr., Turnips 300 Tdr. og Tobak 2200 Pd.

Egnen Vejle-Horsens: Hvede 14—16 Tdr. til 120—128 Pd., Rug 14—15 Tdr. til 115—120 Pd., 2rd. Byg 10—12 Tdr. til 105 til 108 Pd., Havre 12—14 Tdr. til 75—80 Pd., Kartoffler 80—90 Tdr., Runkelroer 200 Tdr., Rutabaga 250 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Hadsherred: Hvede 16—18 Tdr. til 126—128 Pd.,

Rug 12—14 Tdr. til 118—120 Pd., 2rd. Byg 12—14 Tdr. til 110 Pd., Havre 16—18 Tdr. til 78 Pd., Runkelroer 300 Tdr. og Turnips 350 Tdr.

Egnen Aarhus: Hvede 16—20 Tdr., Rug 15—17 Tdr., 2rd. Byg 10—15 Tdr., Havre 15—20 Tdr., Runkelroer, Rutabaga og Turnips 250—300 Tdr.

Egnen Æbeltoft: Hvede 8—9 Tdr. til 130 Pd., Rug 8—12 Tdr. til 122 Pd., 2rd. Byg 6—10 Tdr. til 112 Pd., 6rd. Byg 6—8 Tdr. til 103 Pd., Havre 8—10 Tdr. til 80 Pd., Bønner 7—9 Tdr., Ærter 5—7 Tdr., Boghvede 8—10 Tdr., Kartoffler 100 Tdr., Runkelroer 150 Tdr., Rutabaga 150—200 Tdr. og Turnips 200—300 Tdr.

Grenaa Vesteregn: Rug 8—12 Tdr. til 118—124 Pd., 2rd. Byg 6—9 Tdr. til 108—110 Pd., Havre 6—9 Tdr. til 76—80 Pd., Ærter 5—6 Tdr., Boghvede 4—6 Tdr. Kartoffler 80—100 Tdr., Turnips 200—250 Tdr. og Gulerødder 150—200 Tdr.,

Hobroegnen: Rug 7 Tdr. til 116 Pd., 2rd. Byg 8 Tdr. til 108 Pd., 6rd. Byg 9 Tdr. til 98 Pd. og Havre 11 Tdr. til 75 Pd.

Egnen Sydøst for Aalborg: Hvede 11 Tdr. til 127 Pd., Rug 12 Tdr. til 117 Pd., 2rd. Byg 11 Tdr. til 107 Pd., 6rd. Byg 11 Tdr. til 97 Pd., Havre 12 Tdr. til 75 Pd., Ærter 10 Tdr. til 125 Pd., Kartoffler 120 Tdr., Runkelroer og Rutabaga 200 Tdr. og Turnips 225 Tdr.

Vendsyssel: Hvede 12 Tdr. til 126 Pd., Rug 10 Tdr. til 118 Pd., 2rd. Byg 9 Tdr. til 110 Pd., 6rd. Byg 10 Tdr. til 100 Pd., Havre 9 Tdr. til 70 Pd., Blandkorn 10 Tdr., Kartoffler 50 Tdr., Rutabaga 300 Tdr. og Turnips 250 Tdr.

Thyland: Rug 11 Tdr. til 123 Pd., 2rd. Byg 11 Tdr. til 111 Pd., 6rd. Byg 13 Tdr. til 105 Pd., Havre 14 Tdr. til 84 Pd., Ærter 7—8 Tdr., Kartoffler 80—100 Tdr., Turnips 300 Tdr. og Gulerødder 200 Tdr.

Mors: Hvede 10—12 Tdr. til 120—127 Pd., Rug 12—16 Tdr. til 117—122 Pd., 2rd. Byg 10—14 Tdr., til 107—113 Pd., 6rd. Byg 12—16 Tdr. til 100—105 Pd.,

Havre 14—18 Tdr. til 76—83 Pd., Ærter 8—12 Tdr. (200 Pd. Dansk), Kartoffler 70—90 Tdr., Runkelroer 150—200 Tdr., Rutabaga 200—230 Tdr. og Turnips 350—400 Tdr.

Salling: Rug 13—14 Tdr. til 120 Pd., 2rd. Byg 9—10 Tdr. til 113 Pd., 6rd. Byg 10—11 Tdr. til 105 Pd., Havre 13—15 Tdr. til (gul) 84 Pd. og (graa) 79 Pd., Kartoffler 40—60 Tdr., Rutabaga 250—300 Tdr. og Turnips 300—350 Tdr.

Lysgaard Herred: Hvede 10—12 Tdr. til 124—126 Pd., Rug 12—14 Tdr. til 112—120 Pd., 2rd. Byg 8—12 Tdr. til 108—112 Pd., Havre 9—14 Tdr. til 75—80 Pd., Kartoffler 70—80 Tdr. og Turnips 300—400 Tdr.

Hammerum Herred: Rug 7 Tdr. til 117 Pd., 6rd. Byg 7 Tdr. til 98 Pd., Havre 8 Tdr. til 76 Pd., Boghvede 4—8 Tdr. til 96 Pd., og Kartoffler 30—40 Tdr.

Eggen Herning-Holstebro: Rug 2—10 Tdr. til 114 Pd., 2rd. Byg 2—8 Tdr. til 106 Pd., 6rd. Byg 2—6 Tdr. til 96 Pd., Havre 2—12 Tdr. til 80—84 Pd., Boghvede 8—12 Tdr. til 80 Pd., Kartoffler 40—80 Tdr., Runkelroer 200—300 Tdr., Rutabaga 100—200 Tdr. og Turnips 200—300 Tdr.

Eggen Struer-Holstebro: Hvede 12 Tdr. til 130 Pd., Rug 12 Tdr. til 120 Pd., 2rd. Byg 10 Tdr. til 110—114 Pd., Havre 14 Tdr., Rutabaga 300 Tdr. og Turnips 300—400 Tdr.

Eggen ved Ringkjøbing Fjord: Rug 7 Tdr. til 120 Pd. 2rd. Byg 7 Tdr. til 108 Pd., 6rd. Byg 6 Tdr. til 90 Pd., Havre 10 Tdr. til 81 Pd., Boghvede 8 Tdr. til 96 Pd., Kartoffler 60 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Eggen Varde-Esbjerg: Rug 5—8 Tdr. til 115—120 Pd., 2rd. Byg 5—8 Tdr. til 106—110 Pd., 6rd. Byg 5—8 Tdr. til 100—102 Pd., Havre 6—9 Tdr. til 74—78 Pd., Ærter 6—8 Tdr., Boghvede 5—8 Tdr. til 90—96 Pd., Kartoffler 30—40 Tdr., Rutabaga 250—300 Tdr. og Turnips 300—400 Tdr.

Eggen Esbjerg-Bramminge: Rug 7 Tdr. til 124 Pd., 6rd. Byg 7 Tdr. til 109 Pd., Havre 9 Tdr. til 90 Pd.,

Bønner 8 Tdr. til 134 Pd., Boghvede 7 Tdr. til 104 Pd., Kartoffler 50—60 Tdr., Rutabaga 250 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Egnen ved Skodborg: Rug 11—12 Tdr., 2rd. Byg 6—7 Tdr., 6rd. Byg 6—7 Tdr., Havre 11—12 Tdr., Rutabaga 200 Tdr., Gulerødder 300—350 Tdr. og Cikorie 200—600 Ctnr..

Det nordlige Bornholm: Hvede 12 Tdr. til 128 Pd., Rug 12 Tdr. til 122 Pd., 2rd. Byg 11 Tdr. til 110 Pd., 6rd. Byg 10 Tdr. til 106 Pd., Havre 13 Tdr. til 82 Pd., Ærter 8 Tdr., Kartoffler 30 Tdr., Runkelroer 250 Tdr. og Turnips 250 Tdr.

Det sydlige Bornholm: Hvede 12 Tdr. til 130 Pd., Rug 11 Tdr. til 123 Pd., 2rd. Byg 13 Tdr. til 120 Pd., 6rd. Byg 14 Tdr. til 112 Pd., Havre 15 Tdr. til 85 Pd., Kartoffler 60—70 Tdr. og Runkelroer 200 Tdr.